

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

9 november 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de middelen voor schoolinfrastructuur
Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer Bart De Wever tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gehanteerde kwaliteitscriteria voor wetenschappelijke publicaties in de academische wereld
Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over frisdrank- en snoepautomaten op scholen

Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de slaagkansen van allochtonen in het hoger onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over ontwikkelingen in het hoger onderwijs in Limburg

Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de effecten van het GOK-decreet op de ondersteuning voor concentratiescholen

Vraag om uitleg van de heer Steven Vanackere tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over enkele problemen bij de toepassing van het huidige inschrijvingsbeleid van de scholen van het Nederlandstalig onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het woon-werkverkeer van leerkrachten

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gevolgen van de hoge stookolieprijzen voor scholen

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de vervangingspool en over het gebrek aan schoolverlaters in de vervangingspool

Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie

Dinsdag 9 november 2004

VOORZITTER: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.49 uur.*

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandembroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de middelen voor schoolinfrastructuur

De voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van de heer De Meyer tot de heer Vandembroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de middelen voor schoolinfrastructuur.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, voor veel scholen in Vlaanderen zijn de infrastructuurproblemen levensgroot. Na de indiening van mijn interpellatieverzoek werd ik toevallig geconfronteerd met de situatie van een school in mijn stad. Ik kende het verhaal al gedeeltelijk. Naar aanleiding van een persconferentie van deze instelling had ik diverse gesprekken met de betrokkenen.

Ik vat het verhaal even samen. Een grote technische school in Sint Niklaas kreeg bezoek van de inspectie. Een van de conclusies was dat ze tot 1 september 2006 respijt krijgt om de leerlingen elders te huisvesten. Momenteel volgen in die gebouwen nog 180 leerlingen van het deeltijds onderwijs en 300 van het voltijds secundair onderwijs les. De directeur zei in een interview: 'Dat is een probleem waar ik mee opsta en mee ga slapen. Als ik moet wachten op de toestemming van DIGO, dan geraken we nooit klaar tegen 1 september 2006.'

Dit schetst wellicht de toestand van heel wat instellingen. Een moderne en goede schoolinfrastructuur, daar hoef ik niemand hier van te overtuigen, is immens belangrijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Daarvoor moeten uiteraard de nodige financiële middelen ter beschikking worden gesteld. Tijdens de vorige legislatuur heb ik hier herhaaldelijk vragen over gesteld, net als verschillende collega's, om dit thema op de politieke agenda te houden.

De steeds maar groeiende wachtlijsten moeten worden weggewerkt. Het Vlaams Parlement keurde op 18 december 2003 unaniem een voorstel van resolutie goed waarin de Vlaamse Regering gevraagd werd de financiële beleidsruimte voor schoolinfrastructuur aan te passen tot een niveau waarop Vlaanderen ten minste het Europees gemiddelde en het OESO-gemiddelde bereikt. De wachtlijsten moeten zo snel mogelijk worden afgebouwd zodat scholen niet langer gemiddeld 5 jaar moeten wachten vooraleer ze kunnen beginnen met een verbouwing. Halfweg augustus 2004 stonden er 1.648 dossiers ingeschreven op de wachtlijst van DIGO voor een totaal van 887 miljoen euro.

In het regeerakkoord lezen we – en dit biedt een perspectief –: 'We geven ruimere mogelijkheden aan scholen om de schoolinfrastructuur weer volledig in orde te brengen en aan te passen aan de huidige verwachtingen en normen. Hierbij worden de mogelijkheden van alternatieve financieringsinstrumenten ingeschakeld.'

Mijnheer de minister, de wachtlijsten bij DIGO werden elk jaar groter. Hoe wilt u de structurele achterstand helpen wegwerken? Welke initiatieven overweegt u om eventueel te komen tot een verlaging van het BTW-tarief voor scholenbouw? Dit is een federale aangelegenheid, maar in de vorige

De Meyer

legislatuur werd hierover gecommuniceerd met de federale regering. Op 2 mei 2004 schreef de premier aan de voorzitter van het Vlaams Parlement: 'In aansluiting op onze eerdere correspondentie deel ik u mede dat de minister van Financiën, de heer Reynders, de voorbije maanden herhaaldelijk het dossier van een algemene BTW-verlaging in de bouwsector op de tafel heeft gelegd. Zodra hierover op Europees niveau een definitief standpunt wordt ingenomen, zal de Belgische regering haar wetgeving ter zake aanpassen.' Mijnheer de minister, wat is momenteel de stand van zaken?

Ziet u mogelijkheden voor bijkomende middelen voor de financiering van scholenbouw via een PPS-formule? Ziet u andere mogelijkheden? Op welke wijze kan hiertoe een aanzet worden gegeven?

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik sluit me aan bij de vragen van de interpellant. Ik doe dit niet omdat er tijdens de vorige legislatuur al vaak over geïnterpelleerd werd, noch omdat de scholen erop aandringen. Ik doe dit vanuit de ervaring van de burgemeesters. Ze maken zich ongerust over de infrastructuur van de scholen. Mijnheer de minister, ik vraag u met aandring om daar snel werk van te maken. Dit staat immers in uw beleidsplan.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mevrouw de voorzitter, ik sluit me ook aan bij de vragen. Ik stelde hierover begin november een schriftelijke vraag en kreeg intussen antwoord. Daarin stelt u, mijnheer de minister, dat uw voorganger, mevrouw Vanderpoorten, begin dit jaar opdracht gaf twee aanvullende financieringsmechanismen conceptueel uit te werken. Deze studie werd halfweg 2004 opgeleverd. Acht die studie dergelijke financieringsmechanismen haalbaar? Wat stelt ze voorop?

Men spreekt ook over de PPS of publiek-private samenwerking. Zijn er al privé-kandidaten gekend, of moeten we daarvoor wachten tot het initiatief echt wordt gelanceerd? Hoe moet zo'n PPS-constructie tot stand komen? Ik kan me indenken dat hogescholen kunnen samenwerken en nadien voor de headhunting zorgen. In het basis- en het secun-

dair onderwijs lijken er echter minder mogelijkheden te zijn. Zal men het daar via sponsoring of reclame aanpakken? En is er al een oplossing gevonden voor het eigendomsvraagstuk: wie is eigenaar van zo'n gebouw, en wat gebeurt er bij conflicten? En ten slotte: kunnen we een exemplaar van die studie ontvangen?

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, tijdens de afgelopen zittingsperiode is een subcommissie over deze problematiek in het leven geroepen. Die subcommissie is geïnformeerd over de stand van zaken. Het Vlaams Blok was in die subcommissie vertegenwoordigd. Uit de beleidsnota's van de minister en van de minister-president blijkt dat ze de infrastructuur als een probleem en een beleidsprioriteit opvatten. De regering ziet het overigens ruimer dan onderwijs alleen, en wil bijvoorbeeld ook voor de sector welzijn de verschillende formules goed onderzoeken.

Mijn ervaring met de werking van de subcommissie was goed. De heer De Meyer was er ook lid van. Als het parlement enigszins op de hoogte wil blijven van vorderingen in een bepaald dossier, dan zijn besloten vergaderingen van een subcommissie soms een aangewezen middel. Het is niet altijd gemakkelijk om 'en cours de route' in een openbare vergadering de verschillende denkpistes te bediscussieren. Ik zou daarom de minister en de commissievoorzitter willen vragen om de bespreking van dit cruciaal dossier opnieuw te behandelen in een subcommissie. Daar kan dan in een sfeer van vertrouwen de stand van zaken worden besproken. Zo zouden we kunnen vermijden dat we om de vijf of zes maanden dit soort van interpellaties moeten agenderen, en er toch voor kunnen zorgen dat we de ontwikkelingen op de voet volgen.

De voorzitter: Het ging om een werkgroep, en niet om een subcommissie. Als de commissie het wenst, kunnen we die werkgroep, met een gewijzigde samenstelling, opnieuw activeren. Dat kan in de regeling van de werkzaamheden worden besproken.

Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, het probleem van de

Vandenbroucke

groeïende wachtlijst voor de subsidiëring van de bouw en de renovatie van schoolgebouwen is niet nieuw. Dat heeft ongetwijfeld veel te maken met een desinvestering die misschien decennia heeft geduurd. Sinds 1999 heeft de Vlaamse Regering aanzienlijke bijkomende inspanningen geleverd ten bate van schoolinfrastructuur. Ik wil dat even in herinnering brengen. Men kreeg natuurlijk ook meer budgettaire mogelijkheden, wat betekent dat mijn herinnering daarom nog niet een kritiek is op de regeringen die aan de vorige regering voorafgingen. Er is ten bate van schoolinfrastructuur elk jaar 50 miljoen euro extra geïnvesteerd. Dat bedrag is voor het jaar 2004 in een tijdelijke maatregel gehalveerd.

De nieuwe regering heeft beslist om conform het regeerakkoord opnieuw een kleine bijkomende budgettaire inspanning te leveren. Vanaf 2005 worden de middelen voor schoolinfrastructuur voor het gemeenschapsonderwijs en de DIGO verhoogd tot op het niveau van de uitgaven voor 2003. Ik zeg niet voor niets dat het om een beperkte inspanning gaat. Ze zal niet volstaan om op middellange termijn de wachtlijsten voor investeringen in de schoolinfrastructuur weg te werken.

De verlaging van het BTW-tarief zou ten dele een oplossing kunnen zijn. Dat is een bevoegdheid van de federale regering. In het federale regeerakkoord is de verlaging van het BTW-tarief voor onder meer schoolgebouwen als een doel opgenomen. Dat is goed nieuws. Tijdens de afgelopen zittingsperiode hebben zowel de voorzitter van de commissie voor Onderwijs als de voorzitter van het Vlaams Parlement er bij de premier schriftelijk op aangedrongen dit engagement uit te voeren. Ik sluit me uiteraard aan bij die initiatieven. Ik zal er via de geïjkte kanalen op blijven aandringen om de realisatie van de verlaging van de BTW-tarieven te verkrijgen.

Uit het Vlaams regeerakkoord blijkt een duidelijk engagement van de huidige Vlaamse Regering om de denkpistes van de vorige regeringen in verband met alternatieve financieringstechnieken zoals PPS en bevak verder te onderzoeken en desgevallend uit te werken. Ik citeer uit de tekst: 'We geven ruimere mogelijkheden aan scholen om de schoolinfrastructuur weer volledig in orde te brengen en aan te passen aan de huidige verwachtingen en normen. Hierbij worden de mogelijkheden van alternatieve

financieringsinstrumenten ingeschakeld.' En verder staat er: 'Scholen krijgen de kans om voor de renovatie en het onderhoud van schoolgebouwen een beroep te doen op jongeren die deeltijds leren en deeltijds werken in relevante disciplines.'

Begin van dit jaar heeft mijn voorgangster, mevrouw Vanderpoorten, aan de PMV opdracht gegeven om twee aanvullende financieringsmechanismen conceptueel uit te werken, met name mogelijkheden op het vlak van PPS en onder de vorm van een bevak, waarbij spaarmiddelen van het publiek geactiveerd en geïnvesteerd zouden kunnen worden voor scholenbouw en -renovatie. Deze studie werd medio 2004 opgeleverd en mijn medewerkers zijn die aan het analyseren.

Ongetwijfeld bestaan er mogelijkheden voor een PPS, maar hiermee trap ik een open deur in. Er bestaan overigens al voorbeelden van in de praktijk. Of deze mogelijkheden significant bijkomende budgettaire marges zullen scheppen, durf ik vandaag echt niet te zeggen. Ik wil ook geen foute verwachtingen terzake creëren.

In verband met de bevak zijn er heel wat technische en juridische problemen, waar ik voorlopig, zij het nog enigszins intuïtief, uit besluit dat we daar niet al te veel soelaas van moeten verwachten. In elk geval vragen deze instrumenten van de overheid dat ze bepaalde budgettaire inspanningen doet.

Ik heb hier de suggestie gehoord om een vertrouwelijk werkende commissie terzake samen te stellen. Ik heb daar geen enkel bezwaar tegen, maar ik zou het in uw plaats nog scherper stellen qua taakstelling ten aanzien van de regering. Ik wil dat zelf ook doen. Ik denk dat de Vlaamse Regering, en in de eerste plaats ikzelf, daarover klare wijn moet schenken. Ik heb aan mijn medewerkers gevraagd om voor het einde van dit jaar hun conclusies op basis van de PMV-studie, eens op te lijsten zodat ik in de definitieve beleidsnota voor Onderwijs kan inschrijven wat ik daarvan verwacht. Ik vind het belangrijk, mevrouw de voorzitter, omdat ik denk dat we moeten vermijden dat we de legislatuur ingaan met foute verwachtingen, het weze te optimistische, het weze te pessimistische, inzake PPS en bevaks.

We moeten eindelijk eens concluderen. Ik heb er geen bezwaar tegen dat u een werkgroep opricht, dat is uw volste recht, maar ik zal er niet op wacht-

Vandenbroucke

ten. Ik vind dat ik het aan mezelf en aan u verplicht ben om nu eens met conclusies terzake te komen en hoop dat voor het einde van dit jaar te kunnen doen zodat ik het kan inschrijven in mijn beleidsnota. Dit zouden we dan als een van de eerste belangrijke thema's ter hand kunnen nemen als mijn beleidsnota zal voorliggen in januari.

Het is een prioritaire kwestie. Ik wens erin klaar te zien, de knelpunten te identificeren, de realistische mogelijkheden in te schatten. De vraag of we in grote of in beperkte mate alternatief kunnen financieren, zal heel doorslaggevend zijn voor het soort eisen vanuit het onderwijsveld die we moeten ondersteunen in de Vlaamse begroting. U weet dat de Vlaamse Regering bij de begrotingscontrole een budgettaire meerjarenplanning wil opstellen. Ik als minister en u als commissieleden moeten dan weten wat we kunnen verwachten van de alternatieve technieken zodat we correct kunnen laten weten aan de Vlaamse Regering wat ze in de budgettaire meerjarenplanning moet inschrijven voor schoolgebouwen. Het is dus het uur van de waarheid. Ik neem me voor u te voeden met mijn conclusies waar ik vandaag nog niet op durf vooruitlopen.

De voorzitter: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw engagement. Ik zal er als commissievoorzitter samen met de commissieleden over waken dat die werkgroep duidelijke vragen stelt en duidelijke antwoorden zal krijgen van u en van de Vlaamse Regering.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Belangrijk is dat de besparing van 2003 voor middelen voor schoolinfrastructuur onmiddellijk ongedaan is gemaakt. Ik denk dat het nuttig is dat er verder bij de federale regering op wordt aangedrongen om de verlaging van het BTW-tarief op schoolgebouwen dringend verder te onderzoeken. Misschien is het nuttig dat de nieuwe voorzitter van de commissie voor Onderwijs, analoog met haar voorganger, de premier even herinnert aan zijn engagement en namens de commissie voor Onderwijs deze vraag opnieuw stelt.

Mijnheer de minister, u bent terecht voorzichtig in uw verklaringen omtrent PPS-formules en be-

vaks. De werkgroep was zeer zinvol, maar ik had een blijvende vraag bij de nieuwe mogelijkheden die mogelijk gecreëerd worden. Welke bijkomende financiële middelen krijgen we? Daarnaast blijft de formule voor de gebruikers vrij duur. Ik wil niet vooruitlopen op mogelijke conclusies van verdere studie en verder onderzoek.

Om dit thema op de politieke agenda te houden, mevrouw de voorzitter, wil ik u meedelen dat we samen met de meerderheidspartijen morgen een motie zullen indienen. Het probleem ten gronde oplossen, zal niet kunnen zonder bijkomende financiële middelen voor schoolinfrastructuur in de loop van deze legislatuur.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer De Meyer werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Bart De Wever tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gehanteerde kwaliteitscriteria voor wetenschappelijke publicaties in de academische wereld

De voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van de heer De Wever tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gehanteerde kwaliteitscriteria voor wetenschappelijke publicaties in de academische wereld.

De heer De Wever heeft het woord.

De heer Bart De Wever: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de aanleiding voor deze interpellatie is een artikel dat op 18 oktober jongstleden verscheen in De Standaard. Daarin vertelt professor Bruno De Wever een verhaal over een jonge wetenschapper die hij begeleidt. De wetenschapper werkt in de humane wetenschappen, doet onderzoek van lokaal belang en publiceert in het Nederlands.

De Wever

Ik voelde me onmiddellijk aangesproken door dat verhaal, omdat ik mezelf erin herkende. In een niet zo ver verleden was ik immers in exact dezelfde situatie aan het werk aan de universiteit van Leuven. Toen ik nog verder las, herkende ik mezelf nog meer in de problemen waarmee men wordt geconfronteerd aan de universiteit inzake de appreciatie van publicaties. Ik was immers een erg ijverig publicist. Bij de opbouw van de academische credits, werden die publicaties minder gewaardeerd omwille van de aard van de wetenschap die ik bedreef, namelijk de historische wetenschap over een onderwerp te lande waarover ik bovendien in het Nederlands schreef. Het was bijgevolg niet eenvoudig om in bepaalde tijdschriften te publiceren. Er bestaan nu eenmaal geen internationale tijdschriften over dat onderwerp.

Het onderwerp van mijn interpellatie is dus de bibliometrische appreciatie van wetenschappelijke publicaties. In de Europese onderwijsruimte wordt gestreefd naar eenvormigheid en werd een concurrentiemodel gecreëerd waarbij universiteiten een ranking krijgen die meer wordt bepaald door onderzoek dan door de kwaliteit van het onderwijs. Het is dus nodig om binnen dat Europees systeem van bibliometrische appreciatie zo veel mogelijk publicaties af te leveren. Ik heb daar niets op tegen, integendeel. Ik ben niet tegen de eenvormigheid noch tegen de ranking van universiteiten. Ik pleit absoluut niet voor het in stand houden van parochiale instellingen. Het systeem moet echter goed worden georganiseerd. Elke wetenschapper en ook de wetenschap in de eigen taal moet aan zijn trekken kunnen komen. Uit dit verhaal blijkt dat van een goede organisatie geen sprake is.

Ik grijp niet zo makkelijk naar het wapen van de interpellatie, maar in het verleden heeft de N-VA herhaaldelijk gewaarschuwd voor wat op ons afkwam. We hebben gewezen op de kinderziektes van het Europees model. Mijn voorganger, de heer Vandenbroeke, heeft daaraan meer dan genoeg tijd besteed in deze commissie. Hij heeft er een pak vragen over gesteld. Ik heb gekozen voor een interpellatie omdat ik er uiteraard een motie aan wil verbinden.

De heer Wouters heeft snel gedoctoreerd en heeft dat goed gedaan. Hij heeft een uitgever gevonden om zijn doctoraatsthesis te publiceren, namelijk

Lannoo. Op zich is dat een ongelooflijk succesverhaal, zeker voor een humane wetenschapper. Doctoreren duurt immers iets langer in de humane wetenschappen dan in de alfawetenschappen. Hij heeft bovendien een pseudo-wetenschappelijke uitgeverij gevonden. Ik wil de uitgeverij met die term zeker geen oneer aandoen, maar erop wijzen dat het een uitgeverij is die over een goed distributienetwerk beschikt waardoor de vruchten van het onderzoek – waarvoor de gemeenschap heeft betaald – ruim worden verspreid.

Dit succesverhaal komt in botsing met het systeem dat aan de universiteit van Gent wordt gehanteerd. Het systeem is rationeel wel begrijpelijk, want is erop gericht om de universiteit in de internationale ranking omhoog te duwen. Daarom worden enkel publicaties beloond die daarbij van nut zijn. Het blijkt dat de heer Wouters niet past in dat plaatje. Lannoo is immers geen wetenschappelijke uitgeverij. Zijn vakgroep wordt daardoor gestraft, want de premie ten bedrage van 10.000 euro wordt niet toegekend aan deze publicatie. In de alfawetenschappen verschijnen publicaties, die veel geringer van omvang zijn en waarin veel minder arbeid en tijd worden gestopt, in de A1-tijdschriften. Die staan op een vooral Angelsaksische lijst met tijdschriften. Wie daarin gedurende een half jaar of een jaar kan publiceren, kan de premie wel ontvangen waardoor de kas van de vakgroep wordt gespekt.

Dit verhaal botst met de expertise die in Vlaanderen over dit soort onderwerp bestaat. Ik verwijs naar een artikel in het tijdschrift voor hoger onderwijs, Delta, van april 2004 waarin de heren Debackere en Glänzel heel duidelijk pleiten voor een gedifferentieerde aanpak van de bibliometrische appreciatie omdat elke wetenschapper een eigen karakter en aard heeft en ook een eigen publicatiecultuur. Ook de Europese koepel van FWO's, de European Science Foundation, heeft inzake de humane wetenschappen geconcludeerd: 'A large consensus was reached to confirm that the Arts and Humanities Citation Index of the Institute of Scientific Information is obviously deficient and should not be used by scientific policy makers in Europe.' Dat laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Het systeem voldoet niet en zou niet mogen worden gebruikt door degenen die een wetenschapsbeleid wensen te voeren. Toch stellen we vast dat het wel degelijk wordt gebruikt aan de Vlaamse universiteiten.

De Wever

Ik heb naar aanleiding van het verhaal in De Standaard contact opgenomen met de heer Bruno De Wever. Hij heeft me in kennis gesteld van de vele tientallen reacties die hem spontaan hebben bereikt. Ik kan u aanraden om ook contact met hem op te nemen. Hij kan u heel schrijvende verhalen te lezen geven. Het betreft immers niet enkel een individueel geval van een toevallige Gentse situatie, maar hij heeft mails ontvangen vanuit de universiteiten van Leuven, Gent, Antwerpen, Brussel en zelfs uit Nederland.

Hij ontving verrassend genoeg ook mails van mensen uit alfafaculteiten zoals geografie. Zij vertellen dat er aspecten zijn van regionale studieobjecten die ook tussen de plooiën van het systeem vallen, waardoor ook zij hun publicaties aan de straatstenen niet kwijt kunnen. Daar bestaat zeer veel ongenoegen over. Ze hebben daarenboven nog niet eens de luxe veel gelijkgezinden te vinden in de eigen faculteit. Ook uit de bio-ingenieurswetenschappen komen dergelijke verhalen boven. Ik heb ook een voorbeeld uit Middelburg.

Opvallend is dat ook uitgevers contact opnemen en zeggen dat ze door het systeem heel wat waardevolle kopij mislopen. Heel wat jonge wetenschappers die knappe teksten produceren, komen bij die uitgevers, zoals Acco, niet eens aankloppen, omdat de voor hen, en dus ook voor de gemeenschap, nochtans zeer nuttige publicatie academisch niet rendeert. Er zijn nog andere voorbeelden. Sommige van die berichten zijn zeer bitter van toon.

Mijnheer de minister, moet daar niets aan worden gedaan? Wat is uw visie hierover? U bent voogdijminister van deze universitaire instellingen. Zult u iets ondernemen om bij te sturen? Hoe kunnen we de kwaliteit van de humane wetenschappen waarborgen? Hoe kunnen we het Nederlands als wetenschapstaal – want daar gaat het in afgeleide orde om – en wetenschap over onderwerpen van ‘lokaal’ belang vrijwaren? Hoe kunnen we in de droom, die de Europese ruimte van het hoger onderwijs is, er toch voor zorgen dat we niet worden geconfronteerd met een dualisering van het systeem, waarbij een bepaald soort wetenschap leidt tot een goede ranking voor de universiteit en een ander soort in feite waardeloos wordt, en dus voor jonge wetenschappers niet langer aantrekkelijk?

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb met zeer veel belangstelling deze vraag gelezen. Ik heb ook het debat daarover in de media gevolgd. Het gaat om een vrij fundamentele zaak. In Gent heeft men op een bepaald ogenblik getracht een systeem te ontwikkelen binnen de instelling om meer doctoraten en meer wetenschappelijke publicaties te bekomen. Binnen de instelling werd een bepaald systeem ontwikkeld. We mogen het probleem dus niet veralgemenen tot dé universiteiten en hét wetenschappelijk onderzoek in de verschillende facetten.

Fundamenteel is te weten wat een wetenschappelijke publicatie is, al dan niet in relatie met wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. In de beleidsnota van minister Moerman staat trouwens dat er stimulansen moeten worden gegeven omdat we op dat gebied fel achterop liggen ten opzichte van andere landen. Op pagina 36 van de nota wordt specifiek aandacht besteed aan onderzoek binnen de humane wetenschappen. De situatie is daar immers anders. Het gaat hier niet om bibliometrische modellen ten opzichte van de zogenaamde A1-publicaties in de exacte wetenschappen.

Ten slotte is er nog de vraag naar de autonomie van de instellingen. Mijnheer De Wever, u vraagt aan minister Vandembroucke een beleid terzake te ontwikkelen. Als ik zie hoe de diverse instellingen, en zeker universiteiten, daarmee omgaan, dan hui- ver ik toch als er wordt gevraagd naar een opgelegd beleid. Ik geloof wel in het geven van stimulansen aan wetenschap en innovatie.

Mijnheer De Wever, u stelt aan minister Vandembroucke een fundamentele vraag over de onderzoeks- en onderwijstalen aan de universiteiten. Ik weet dat de faculteit, en zeker de vakgroep Geschiedenis in Gent, belangrijk is en een heel grote reputatie heeft. Dat geldt ook voor de persoonsgebonden materie van professor De Wever. Gent is daarvoor bekend. Op een bepaald moment wil een universiteit beoordeeld worden op het aantal publicaties. Ik heb geen enkel probleem met wat ik een vorm van vulgariserend wetenschappelijk onderzoek noem, dat wordt gepubliceerd in een leesbaar boek voor het grote publiek. Als we echter kijken naar de vier domeinen van het wetenschap-

Van Baelen

pelijk onderzoek, dan kunnen we het systeem zoals het in Gent wordt gehanteerd misschien betreuren, omdat er een groot onderscheid wordt gemaakt tussen het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, het strategisch wetenschappelijk onderzoek en het al dan niet toegepast wetenschappelijk onderzoek. Mijnheer De Wever, waar moet dit soort onderzoek worden ondergebracht?

Op het ogenblik dat er een premie aan verbonden is, begrijp ik wel dat dit problemen geeft. Ik heb ook begrepen dat de uitgeverij Lannoo niet direct als een wetenschappelijke uitgever moet worden gecatalogeerd. Hiermee bedoel ik niet dat het ene minderwaardig is aan het andere. Wel moeten we opletten met het ene gelijkaardig te beschouwen als een andere publicatie op het vlak van wetenschappelijk onderzoek.

De autonomie van de instellingen moet voorop staan. De overheid kan doctoraten en wetenschappelijk onderzoek en de vertaling daarvan, al dan niet naar een breed publiek, stimuleren. Vooral onderzoek in de humane wetenschappen, al dan niet ingebed in een maatschappelijke context, is in Vlaanderen niet onbelangrijk. Ik huiver er een beetje voor dat 'wij' de criteria zouden opleggen voor het soort onderzoek en de waarde die eraan moet worden gekoppeld.

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik deel de bezorgdheid van de heer De Wever over het gebruik van het Nederlands als wetenschaps- en onderwijstaal. Ik ben oprecht geschokt door de uitspraken van rector Oosterlinck, die bewust durft te pleiten voor het Engels als onderwijstaal. De strijd, onze strijd, ik hoop ons aller strijd, voor het Nederlands als onderwijstaal kan worden weggeveegd door die sluipende verengelsing. Dat kan of mag uiteraard niet. Enige fierheid over onze eigen taal mag toch wel, en lijkt me gewoon logisch.

We vrezen dat het onderzoek in het Nederlands anders een tweedehandsonderzoek wordt. Dat kan nooit de bedoeling zijn. Zo ontstaan er twee klassen onderwijs: een eerste in het Engels en een tweede in het Nederlands.

Tijdens de vergadering van de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie gisteren werd opgemerkt dat ook door vertalingen in het Engels veel van de zuiver wetenschappelijke inhoud, soms belangrijke 'details', verloren gaat. Hoe goed de vertaler die andere taal ook beheerst, er dreigen fundamentele zaken verloren te gaan. Niemand kan een andere taal ooit even vlot hanteren als zijn eigen taal. Ik dring aan op garanties voor blijvend Nederlandstalig wetenschappelijk onderzoek. Ik pleit voor meer middelen voor onderzoek in het algemeen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Het voorwerp van uw interpellatie, de beoordeling van de kwaliteit van onderzoek, is in academische kringen soms een gevoelige kwestie, mijnheer De Wever. In alle landen zijn hier veel rapporten over verschenen en is de discussie aan de gang. In dat verband wil ik bij wijze van voorbeeld graag verwijzen naar twee recente artikelen in de Times Higher Education Supplement. Een van de artikelen gaat precies over het al dan niet gebruik van bibliometrische gegevens voor de beoordeling van de kwaliteit van onderzoek in plaats van peer review. Op Europees niveau is de European Science Foundation met deze problematiek bezig. Net zo goed als we in onderzoek zelf moeten vermijden parochialistisch te zijn, moeten we ook inzake onderzoeksevaluatie de blik op onze internationale omgeving richten.

Dit debat is overigens al sinds enige jaren ook in Vlaanderen aan de gang. Zo is de VLIR al langer dan vandaag bezig met projecten van onderzoeksevaluatie in verschillende wetenschapsdomeinen, en heeft de overheid een steunpunt O&O Statistieken opgericht. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid heeft reeds verschillende studiedagen en colloquia aan onderzoeksevaluatie, ook in de humane wetenschappen, gewijd. De Vlaamse rechtsfaculteiten zijn bezig met een systeem van kwaliteitsmeting op te zetten dat bruikbaar is voor de beoordeling van de kwaliteit van het onderzoek in de rechten. Ook in Nederland is er een commissie aan de slag om een ratingsysteem voor publicaties in de rechten op te stellen.

Aanleiding tot uw interpellatie was een opiniestuk in een Vlaamse krant. In dat opiniestuk levert pro-

Vandenbroucke

fessor De Wever kritiek op de criteria die in Vlaanderen worden gebruikt bij de beoordeling van de kwaliteit van onderzoek en met name het onderzoek in de humane wetenschappen. Door middel van een systeem van extra werkingsmiddelen wil de Universiteit Gent het doctoreren bevorderen. Doch de Universiteit Gent wil met dit systeem ook de kwaliteit van de doctoraatsproefschriften bewaken. Daarom koppelt de universiteit aan de toekenning van de extra werkingsmiddelen een aantal kwaliteitsvoorwaarden waaronder het publiceren van twee A1-artikelen, dat zijn artikelen opgenomen in het Web of Science.

De Universiteit Gent is zich bewust van het feit dat A1-artikelen een minder geschikt criterium vormen voor de humane wetenschappen. Voor de humane wetenschappen werden er alternatieven voorgesteld, onder meer de publicatie van het doctoraat in boekvorm. De Universiteit Gent stelt een lijst van uitgeverijen samen, ook in het Nederlandse taalgebied, die in aanmerking zullen komen. De Universiteit Gent stelt als eis dat de uitgeverij een systeem van peer review gebruikt om de kwaliteit van de uitgaven te bewaken. We begeven ons hier op het vlak van de autonomie, maar op het eerste gezicht is de benadering van de Universiteit Gent acceptabel en te rechtvaardigen. Het is overigens legitiem dat een universiteit autonoom naar de best mogelijke wijze van interne kwaliteitszorg voor onderzoek zoekt.

Zowel in het universiteitendecreet van 1991 als in het structuurdecreet van 4 april 2003 is voorgescreven dat de universiteiten zorg moeten dragen voor de interne en de externe kwaliteitszorg van de onderzoeksactiviteiten. De universiteiten moeten toezien op de kwaliteit van hun onderzoeksactiviteiten via een systeem van interne kwaliteitsbewaking. Zij moeten ook voorzien in een regelmatige beoordeling, ten minste om de 8 jaar, van de kwaliteit van de onderzoeksactiviteiten van de instelling. Van de uitkomsten van deze beoordeling wordt er een openbaar verslag gemaakt. Dit is dan de externe kwaliteitsbewaking. Tot nu toe worden deze decretale bepalingen niet altijd volledig naar de letter uitgevoerd.

Ook in het besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2000 betreffende de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen is voorgescre-

ven dat de universiteiten gezamenlijk zorg moeten dragen voor een achtjaarlijkse externe beoordeling van het onderzoeksmanagement in het algemeen en van de werking van de onderzoeksraden in het bijzonder. Van de uitkomsten van deze beoordeling wordt een openbaar verslag gemaakt.

Onderzoekers en onderzoeksgroepen worden al beoordeeld telkens ze onderzoeksprojecten indienen bij het FWO en intern bij het BOF. Daarnaast worden er op Vlaams niveau bij de verdeling van het budget van de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten al outputcriteria gebruikt zoals het aantal doctoraten en het aantal publicaties en citaties in tijdschriften die zijn opgenomen in de Science Citation Index Expanded van het Institute of Scientific Information. Dit allocatiemechanisme is een aansporing voor de universiteiten om te zorgen voor een goede interne kwaliteitsbewaking en -verbetering. Algemeen wordt aanvaard dat dit een goede indicator is van de kwaliteit van het onderzoek in de natuur- en levenswetenschappen en in de basiswetenschappen van de technische wetenschappen.

Zoals u zelf in uw vraag aangeeft, is de beoordeling van de kwaliteit van de onderzoeksoutput aan de hand van gekwantificeerde bibliometrische gegevens voor bepaalde wetenschapsdomeinen moeilijker dan voor andere. Vanuit het principe dat wetenschappelijke kennis universeel is, moet internationaal publiceren voor elke wetenschapper toch de norm zijn. Ook al doet iemand onderzoek over lokale toestanden of problemen, dan nog is de kennis daarover vrijwel altijd interessant genoeg om aan het internationale forum van vakgenoten mee te delen.

Wel deel ik uw visie in die zin dat er voor de geesteswetenschappen, en in zekere mate ook voor de gedragswetenschappen, een meer genuanceerde benadering nodig is dan voor de natuur- en levenswetenschappen. Ik moet echter vaststellen dat er op heden nog geen consensus bestaat over andere objectieveerbare kwaliteitsmaatstaven voor de humane wetenschappen, die eenzelfde of hogere validiteit hebben dan bibliometrische criteria in de natuurwetenschappen. Het is voor een groot deel aan de betrokken disciplines zelf om alternatieve standaarden te ontwikkelen, zoals momenteel gebeurt in de rechten.

Sommige van de aangevoerde kritieken op bibliometrische criteria zijn immers terecht. Het gebruik

Vandenbroucke

van bibliometrie kan leiden tot scheeftrekkingen in het onderzoekslandschap en kan het functioneren van de humane wetenschappen in de lokale cultuur en het maatschappelijk debat hypothekeren. Daar ben ik het zeker met u eens. Wetenschappers horen ook een vorm van engagement op te nemen naar de eigen gemeenschap en samenleving, en een te grote publicatiedrang op basis van de klassieke bibliometrische gegevens kan dat inderdaad in de weg staan.

Ik zie dat andere landen gebruik maken van peer review als alternatieve methode van kwaliteitsbeoordeling van onderzoek, onder meer het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Finland. In zo'n systeem wordt de onderzoeksoutput van een vakgroep beoordeeld door een panel van gezaghebbende, onafhankelijke deskundigen. Dat zijn collega-onderzoekers. De voordelen van zo'n systeem zijn velerlei. De beoordelingsbasis is breder. Ik verwijs naar het Verenigd Koninkrijk waar achttien categorieën van onderzoeksoutput worden gehanteerd. Alle disciplines komen op dezelfde wijze aan bod en bij de beoordeling worden dezelfde maatstaven en criteria gebruikt, maar elk met een eigen ratingsysteem van de output. Dat betekent meer respect voor de eigenheid van een welbepaalde wetenschappelijke discipline. Peer review kijkt niet alleen naar het verleden maar ook naar de toekomst en dus de leefbaarheid van het onderzoek van een vakgroep. Er wordt minder belang gehecht aan kwantiteit.

Een systeem van peer review kent ook nadelen. Die hebben te maken met het feit dat de beoordeelde vakgroep heel veel gegevens moet aanleveren en met het feit dat het minder objectief oogt dan bibliometrie. Nederland heeft de kwestie van de administratieve lasten aangepakt door het aanleggen van een centrale databank waarin alle onderzoeksoutput wordt opgeslagen. Op die manier moeten de onderzoekers de gegevens maar éénmaal aanleveren. Deze gegevens kunnen dan ook gebruikt worden bij de beoordeling van onderzoeksprojecten en dat maakt het schrijven van onderzoeksvoorstellen lichter. In een systeem van peer review wordt voor de beoordeling van de kwaliteit van onderzoek ook gebruik gemaakt van bibliometrische gegevens. Publiceren voor het internationale forum is immers zo inherent verbonden aan elke wetenschappelijke activiteit dat bi-

bliometrie altijd wel een plaats zal innemen in elk evaluatiesysteem.

Een laatste, algemene opmerking strookt met uw inspiratie, mijnheer De Wever. De kennissamenleving en de -economie hebben behoefte aan goed onderzoek en aan een evenwichtige kennisproductie in alle wetenschapsdisciplines, ook in de humane en sociale wetenschappen. Succesvolle innovatie, zowel maatschappelijke als economische, vergt niet alleen technologische kennis, maar ook hoogwaardige kennis in de alfa- en de gamma-wetenschappen. De gevreesde dualisering tussen 'zachte' en 'harde' wetenschappen vermijden, is dus inderdaad belangrijk.

Daarmee kom ik tot de voor ons belangrijke kwestie van de taal. Ik denk dat we een onderscheid moeten maken tussen de discussies over het gebruik van het Nederlands als taal van de wetenschappelijke wereld en de discussies over het gebruik van het Engels/Nederlands als instructietaal in het onderwijs. Het gebruik van een andere taal dan het Nederlands als instructietaal in het onderwijs is geregeld in het structuurdecreet van 4 april 2003. Ik zie niet meteen een reden om daaraan te sleutelen.

In principe is wetenschappelijke kennis universeel. Onderzoeksbevindingen worden pas wetenschappelijke kennis als ze getoetst kunnen worden door collega-onderzoekers. Daarvoor is het publiceren van de bevindingen of het presenteren ervan op conferenties noodzakelijk. Onderzoekers streven naar publicatie van artikelen in gezaghebbende en veel gelezen tijdschriften en zien hun boeken het liefst verschijnen bij prestigieuze uitgeverijen. Alleen op die manier wordt het onderzoek zichtbaar en krijgt het impact. Het publiek in het Nederlandse taalgebied is beperkt, daarom is publicatie in het Engels vaak noodzakelijk omdat die taal de ruimste verspreiding onder collega-onderzoekers garandeert. Zeker voor onderzoeksresultaten die bijdragen aan de theorievorming in een bepaalde discipline is ruime verspreiding cruciaal. Omdat wetenschappelijke kennis principieel de grenzen overschrijdt, is het terecht dat de kwaliteit van onderzoek wordt beoordeeld aan de hand van internationale standaarden.

De studenten in het hoger onderwijs en zeker in het academisch onderwijs moeten zich goed kunnen uitdrukken in het Nederlands en in een tweede

Vandenbroucke

taal, de taal van de wetenschap. Vorming in het Nederlands en in een tweede taal als taal van de wetenschap behoren structureel deel uit te maken van elke opleiding in het academisch onderwijs. Studenten moeten dan ook regelmatig zowel schriftelijk als mondeling in die talen oefenen. Als dit op een goede manier wordt aangepakt, is er geen gevaar voor het devalueren van het Nederlands als taal en cultuur.

Ik verwacht binnenkort het rapport van de commissie die het onderzoeksmanagement en de werking van de onderzoeksraden van de universiteiten heeft geëvalueerd. Samen met minister Moerman en in overleg met de universiteiten zal ik bekijken of de bevindingen en de aanbevelingen van de commissie al dan niet nopen tot een bijstelling van het beleid inzake kwaliteitsmeting van onderzoek.

De voorzitter: De heer De Wever heeft het woord.

De heer Bart De Wever: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister.

Mijnheer Van Baelen, u had het over de publicatievorm. U vindt dat we rekening moeten houden met de appreciatie van het onderzoek, en dat we niet alles op dezelfde leest kunnen schoeien. Dat klopt. Het enige wat telt voor de beoordeling van de wetenschappelijke kwaliteit van onderzoek, is mijns inziens een doctoraatsexamen aan een wetenschappelijke instelling. Dat is peer review. Voor mij is het perfect mogelijk dat een onderzoek dat daarna zijn weg vindt naar een uitgeverij als Lannoo, veel waardevoller is dan een onderzoek dat als zoveelste in de reeks door een Angelsaksische University Press wordt verspreid in honderd exemplaren aan 8.000 frank per boek.

U kent toch het systeem. Dat zegt weinig over de waarde van het onderzoek, en nog veel minder over de verspreiding en impact ervan. De publicatievorm zegt niets over de kwaliteit van het onderzoek, al bedoel ik dat enigszins anders dan mijn collega hier. Er wordt gezegd dat we de toestand in Gent niet mogen veralgemenen. Dat wordt tegengesproken door de vele reacties op het terrein. Zo stelt een aspirant-onderzoekster van het FWO dat ze geen kredieten kan krijgen om internationale colloquia bij te wonen omdat een van de criteria daarvoor het publiceren in A1-publicaties

is. Zij zegt dat ze pech heeft omdat ze onderzoek verricht over onderwerpen die niet gemakkelijk hun weg vinden naar die publicaties. Dat kan toch niet.

De minister erkent dat er een probleem is met de toepassing van het alfasysteem op de bètawetenschappen en dat de mogelijkheid op scheeftrekkingen bestaat. Ik stel me wel de vraag waarom het FWO, dat onder de rechtstreekse bevoegdheid van de minister valt en niet de drogreden van de autonomie van de instelling kan invoeren, nu al de bibliometrische appreciatie gebruikt voor de beoordeling van de aspiranten. De nieuwe FWO-formulieren zijn in die zin aangepast. Dat leidt tot een scheeftrekking ten nadele van de bètawetenschappen, want ze hebben het moeilijker om aan de vereisten van een systeem te voldoen dat op de leest van de alfawetenschappen en van bepaalde talen is uitgetekend. Dat keurslijf van het FWO leidt ertoe dat jonge wetenschappers die een academische carrière ambiëren, toch twee keer zullen nadenken over de aard van de wetenschap die ze zullen beoefenen en over de onderwerpen die ze zullen kiezen.

De vakgroep Geschiedenis van de KUL ken ik goed. De vakgroep levert kwaliteitsvol werk af. Wel, we stellen vast dat sommigen het gemakkelijker hebben dan anderen. Sommigen beschikken over geëffende paden en over kanalen die voor anderen ontzettend moeilijk toegankelijk zijn. Het FWO werkt dat in de hand. De minister erkent dat er scheeftrekkingen gebeuren, en hij weet dat het FWO daaraan bijdraagt. Ik wil de minister bijgevolg oproepen om daar onmiddellijk een halt aan toe te roepen.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Ik onthoud drie zaken uit wat de minister heeft gezegd. De autonomie van de instelling is in het geding, want we spreken hier over het beleid van een specifieke instelling inzake het al dan niet toekennen van een premie. Verder stelt de minister dat de natuurlijke hoofddoelstelling van een wetenschappelijk onderzoeker een internationale publicatie over zijn of haar werk is, en dat dit werk in een internationaal perspectief wordt gekaderd. Ten slotte erkent hij het onderscheid tussen de alfa- en bètawetenschappen en is een gelijke behandeling niet evident.

Van Baelen

Ik heb er geen probleem mee dat wetenschappelijk onderzoek leidt tot een publicatie in het Nederlands, bestemd voor een breed publiek, maar laat ons toch het ene niet gelijkstellen met het andere. Ik kan gemakkelijk een studie over de geschiedenis van de Vlaamse Beweging maken die in een internationaal perspectief is gekaderd, waardoor die studie een internationale waarde krijgt. De taal van de publicatie is dan van ondergeschikt belang. De onderzoeker moet hiermee rekening houden. Een vorm van peer review is een goede methode. Daarnaast is een internationaal aanvaarde vergelijkende standaard nodig, en elke instelling, faculteit en vakgroep zal het werk daaraan toetsen. Dat is overigens een doelstelling van het wetenschappelijk onderzoek.

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: De minister stelt terecht dat wetenschappelijke kennis een universeel gegeven is geworden en dat uiteraard ook zal blijven. Het is toch wel belangrijk dat het onderzoek in de eigen taal beschikbaar is, en het is even logisch dat er in een bijkomende vertaling voor anderstalige collega's wordt voorzien.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik zal niet in herhaling vallen, want ik denk dat mijn standpunt genuanceerd is. Ik erken dat bibliometrische methoden op zichzelf onvoldoende zijn om de kwaliteit van geesteswetenschappelijk onderzoek te meten. Ik heb wel gezegd dat er altijd sprake zal zijn van een bibliometrische benadering en van de noodzaak van een internationale uitstraling.

Volgens de heer De Wever heb ik de indruk gewekt dat de overheidsinstellingen op perfecte wijze evalueren. Dat is niet mijn mening. Ik heb verwezen naar rapporten die we nog verwachten, onder meer inzake het onderzoeksmanagement van de universiteiten, en naar een aantal lopende discussies. De evaluatie die het FWO maakt, ligt voor mij niet eeuwig vast. In mijn antwoord heb ik duidelijk aangegeven dat het debat daarover voortdurend bezig is. Er zullen momenten komen waarop we die zaken opnieuw zullen bekijken, onder meer als we de rapporten inzake het onderzoeksmanagement van de universiteiten zullen ontvangen. Dat laatste zal wellicht binnen afzienbare tijd gebeuren.

De voorzitter: De heer De Wever heeft het woord.

De heer Bart De Wever: Ik waardeer het antwoord van de minister. Ik begrijp daaruit dat de minister bereid is om een en ander opnieuw te bekijken, ook in verband met het FWO. De afgelopen periode heeft onze fractie dit probleem al herhaaldelijk aangekaart. De mensen op het terrein lijden hieronder. Dat kan niet blijven duren, want dit probleem heeft belangrijke langetermijngevolgen voor de instroom en de aard van het wetenschappelijke onderzoek. Snelle bijstellingen zijn dus nodig.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: De N-VA-fractie heeft dat probleem nooit in die zin aangekaart. Het ging over de onderwijs- en onderzoekstaal. De minister heeft verwezen naar het moeilijke evenwicht dat in het structuurdecreet totstandkwam. De autonomie van de instelling is in het geding, en er dreigt een gevaarlijk precedent te worden gecreëerd.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer Marginet en de dames Dillen, Michiels en Van Linter en door de heer De Wever werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over frisdrank- en snoepautomaten op scholen

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Dillen tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over frisdrank- en snoepautomaten op scholen.

Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, zwaarlijvigheid is een groeiend probleem. Uit studies blijkt dat vier Vlamingen op tien te veel wegen. 20 procent is echt zwaarlijvig.

Helaas is een grote meerderheid van de Vlamingen zich niet bewust van de gevaren voor de gezondheid van overgewicht en zwaarlijvigheid. Niet enkel volwassenen, maar ook steeds meer jongeren kampen met het probleem. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat gezondheidsproblemen ernstige vormen kunnen aannemen als de zwaarlijvigheid zich al voor de puberteit voordoet. Het is dus erg belangrijk zwaarlijvigheid te bestrijden bij mensen die nog niet volwassen zijn.

Tijdens de afgelopen zittingsperiode heeft de commissie voor Welzijn veel aandacht besteed aan dit probleem. Er zijn daarover uitgebreide en erg interessante hoorzittingen gehouden. Professoren – sommigen met internationale faam – hebben er hun standpunt verdedigd. Ze hebben allen, zonder onderscheid, gewezen op het groeiende gevaar van zwaarlijvigheid. Verschillende deskundigen benadrukten het probleem van de frisdranken en de snoep. De ouders hebben ter zake natuurlijk een cruciale verantwoordelijkheid. Dat staat niet ter discussie. Kinderen grijpen met goedkeuring van de ouders al te vaak en al te gemakkelijk naar cola, chocolade en chips in plaats van naar fruit, met alle gevolgen van dien.

Toch heeft de overheid in dit dossier onmiskenbaar een belangrijke verantwoordelijkheid. De Vlaamse Regering zou in het kader van de uitoefening van haar bevoegdheden inzake preventie en volksgezondheid verschillende initiatieven moeten nemen. Helaas hebben niet alle kinderen verantwoordelijke ouders die het aandurven om snoep en frisdranken te weigeren. Dikwijls zijn ouders zich ook niet bewust van de risico's van buitensporig gebruik van frisdranken en snoep.

De minister van Onderwijs kan ter zake een belangrijke preventieve bijdrage leveren. In zeer veel scholen vinden kinderen een zeer uitgebreid aanbod aan frisdrank- en snoepautomaten. In de meeste scholen van zowel het basis- als het secundair onderwijs staan die automaten er, en jongeren kunnen er naar hartelust nemen hoeveel ze willen.

Zij zijn zich natuurlijk niet altijd bewust van de risico's. En zelfs als de ouders hun verantwoordelijkheden nemen, krijgen jongeren door dit aanbod de kans om achter hun rug te doen wat thuis niet mag.

De school moet ook inzake gezondheid een voorbeeldfunctie vervullen. Er moet aandacht zijn voor gezonde voeding, en er zijn ook alternatieven. Zo zijn er de waterfonteintjes. Ik weet dat ze behoorlijk wat geld kosten, maar ze bieden heel wat voordelen. Er zijn in het kader van acties tegen kanker ook in zeer veel scholen van het lager onderwijs initiatieven genomen. Die actie houdt de verkoop van appels en het stimuleren van het eten ervan tijdens de lunchpauze en de speeltijd in.

Die aandacht is echter te beperkt. Er zijn in verschillende steden recent een aantal initiatieven genomen om frisdrank- en snoepautomaten uit de scholen te verbannen. Ik verwijs naar de stad Brussel waar vanaf 1 januari 2005 alle automaten in de kleuter- en lagere scholen moeten verdwijnen en naar Gent waar eenzelfde verbod geldt voor stedelijke basisscholen. Dit zijn echter slechts vrijblijvende initiatieven.

Sommige landen zijn al een stap verder gegaan. Ik verwijs naar Canada en zeer specifiek naar Frankrijk, waar vlak voor de zomervakantie een heel interessant parlementair debat over dit probleem is gevoerd. Ik raad alle geïnteresseerden de lectuur van de parlementaire debatten aan, want er heerste een vrij grote eensgezindheid. Het Frans Parlement heeft dan ook gehandeld: de snoep- en frisdrankautomaten worden gebannen vanaf volgend schooljaar, namelijk vanaf 1 september 2005.

Mijnheer de minister, ik denk dat we ons in Vlaanderen ook eens moeten bezinnen over dit probleem. Op Vlaams niveau is er vandaag niets geregeld. De twee onderwijskoepels stellen wel dat gezond voedsel op school een prioriteit is, maar leggen de verantwoordelijkheid bij de schooldirecties. Elke maatregel is dus afhankelijk van de bereidheid van de schooldirecties. Precies daar knelt het schoentje. Eigenlijk beseffen we allemaal waar de grond van de problematiek is gelegen. Niemand is in principe gekant tegen een dergelijk verbod van automaten met cola, frisdrank en dergelijke op de scholen, maar het gaat om de financiële gevolgen van de verkoop voor de scholen. We weten allemaal dat de scholen inkomsten halen uit de verkoop ervan

Dillen

en dat ze dus niet vlug geneigd zullen zijn initiatieven te nemen om deze frisdrank- en snoepautomaten te weren. Dat betekent immers een daling van de inkomsten. Mijnheer de minister, ik denk dat u prioritaire aandacht moet besteden aan deze problematiek, maatregelen moet uitwerken en een en ander niet overlaten aan de beslissing van de scholen.

Mijnheer de minister, welke initiatieven zult u nemen in het belang van de gezondheid van kinderen en jongeren en in het kader van preventie van toenemende zwaarlijvigheid om te werken aan maatregelen ter zake?

Bent u bereid om bij hoogdringendheid maatregelen te nemen die financiële gevolgen hebben, gezien de inkomsten van de scholen uit de verkoop? Bent u bereid om minstens te overwegen of er bijkomende middelen kunnen worden vrijgemaakt ter compensatie van het verlies dat de scholen zullen lijden?

In verschillende landen zijn snoep- en frisdrankautomaten bij wet verboden. Hebt u reeds initiatieven genomen om de wetgeving in het buitenland te laten onderzoeken en te vergelijken om op basis daarvan eventueel nuttige initiatieven te kunnen nemen voor Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil me aansluiten bij deze vraag. Mevrouw Stevens, die een tijdlang ziek is, had een gelijkaardige vraag willen stellen. Onze fractie is al een tijd met enige expertise bezig met deze problematiek.

In de vraag van mevrouw Dillen lees ik dat vier Vlamingen op tien te veel wegen. Mijnheer de minister, ik behoor tot die vier en u tot de overige zes. Wij zijn echter op een leeftijd gekomen dat we zelf kunnen bepalen wat goed is voor ons. Uit studies van de WHO blijkt dat overgewicht bij kinderen en jongeren een probleem aan het worden is en dat een omgeving op school waar er een aanbod aan snoep en frisdranken bestaat, dit versterkt. Het klopt, zoals mevrouw Dillen zegt, dat de verantwoordelijkheid van de ouders belangrijk is, maar er zijn zaken die dit in de hand werken.

Ik wil hierbij betrekken wat de minister van Sport gisteren zei over meer beweging en sport op school. Dat klinkt me als muziek in de oren. Ik hoop dat we daarover in de toekomst nog meer zullen kunnen praten. Ik wil deze zaken met elkaar in verband brengen.

Ik onderschrijf de vragen van mevrouw Dillen en vind ze belangrijk. De scholen hebben echter hun autonomie, die zeer belangrijk is en in het verleden in deze commissie al vaak naar voren is gebracht, over alle fracties heen. Studies echter tonen aan dat er een probleem is met betrekking tot snoep en frisdranken in de school. Anderzijds zijn er heel waardevolle alternatieven, bijvoorbeeld waterfonteintjes en het aansporen tot het eten van fruit. Ik geef een voorbeeld: mijn kinderen nemen elke dag een koek mee naar school, maar op woensdag moeten ze een stuk fruit meenemen. De ouders worden op die manier gesensibiliseerd om fruit in huis te hebben. Je koop natuurlijk niet één appel of één peer, maar meer stukken fruit. Dit toont aan dat een school sensibiliserend kan werken.

Mijnheer de minister, ik denk dat het belangrijk is dat het beleid hierover een duidelijk signaal geeft. Hoe denkt u daarop te kunnen inspelen? Bent u bereid om tot een verbod te komen? Hoe denkt u om meer gezonde producten te kunnen promoten op school?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Geachte leden, het zomaar ter beschikking stellen van snoepgoed en frisdranken op school is uiteraard allesbehalve bevorderend voor de gezondheid van onze jongeren. Maar of dit automatisch ook betekent dat de overheid snoep- en frisdrankautomaten moet verbieden, is een andere discussie.

Ik wil eerst iets zeggen over het winstgevende aspect van dergelijke automaten, wat mevrouw Dillen vrij centraal heeft gesteld in haar betoog. Ik baseer me daarvoor op een uitspraak van de Commissie Zorgvuldig Bestuur. De commissie oordeelt dat het vrijblijvend te koop aanbieden van drankjes aan de leerlingen tegen een normale prijs een handelspraktijk is die verenigbaar is met de onderwijsopdracht. Wel moet de school hierbij de regels met betrekking tot een eerlijke handelspraktijk nakomen door bijvoorbeeld geen willekeurige prijzen aan te rekenen.

Vandenbroucke

De commissie beschouwt de verkoop van drankjes als het aanbieden van een product dat in rechtstreeks verband staat met het schoolleven. In haar advies wijst zij op de mogelijkheden binnen de participatiestructuren om onder meer de gezondheidsopvoeding ter sprake te brengen en er per onderwijsgemeenschap een consensus over te bereiken. Binnen de participatiestructuren kan niet alleen een globale visie inzake verkoop van dranken aan bod komen, maar ook erg concrete elementen zoals de opstelling, het aantal automaten, de prijs, het soort aanbod, de bestemming van de opbrengst en dergelijke kunnen ter discussie worden gesteld. Ik haal deze gegevens uit het verslag van de zitting van 3 februari 2003 van de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

De commissie wijst ook terecht op de mogelijkheden binnen de participatiestructuren om deze problematiek die in de vragen tot uiting komt, te bespreken. Hierbij wil ik ook verwijzen naar onderzoek waaruit blijkt dat gezondheidsopvoeding volgens 94 percent van de ouders een belangrijke opdracht is voor de school. Deze cijfers drukken duidelijk een zorg uit van de ouders waar we niet naast kunnen kijken. Uit hetzelfde onderzoek weten we ook dat veiligheid, gezondheid en hygiëne van leerlingen thema's zijn waar bijna de helft van de ouders zeer duidelijk meer inspraak over wenst, veel meer dan over het lesgeven of over het schoolreglement. Aan scholen zou ik dan ook aanbevelen om de ouders hierbij zoveel mogelijk te betrekken. Scholen en ouders moeten hier hun verantwoordelijkheid samen dragen.

Als antwoord op de vragen die betrekking hebben op de rol van de school versus de overheid, verwijs ik naar de vakoverschrijdende eindtermen in het domein van de gezondheidseducatie. De scholen worden verondersteld om via georganiseerde leer- mogelijkheden jongeren kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes bij te brengen met betrekking tot gezondheid. Enkele voorbeelden van specifieke eindtermen die te maken hebben met gezond eten en drinken zijn de volgende. Inzake gezondheidseducatie in het lager onderwijs moeten de leerlingen gezonde levensgewoonten in verband brengen met wat ze weten over het functioneren van het eigen lichaam. In het secundair onderwijs wordt er inzake gezondheidseducatie belang aan gehecht dat leerlingen de richtlijnen voor een gezonde

voeding hanteren en dat leerlingen inzien hoe het voedingsgedrag wordt beïnvloed door reclame en sociale omgeving.

Hoe de school dit concreet uitwerkt, is haar eigen keuze en verantwoordelijkheid. Ik denk niet dat de overheid een uniforme aanpak aan alle scholen moet opleggen. Deze afweging moet worden gemaakt. Mevrouw Dillen heeft verwezen naar het Franse voorbeeld, maar dat onderwijsstelsel kunnen we niet zomaar met het onze vergelijken. Het Franse onderwijssysteem wordt gekenmerkt door een centrale onderwijsoverheid die alles heel sterk stuurt en regelt.

In het regeerakkoord hebben we ervoor geopteerd om de Vlaamse scholen ruimte te geven om autonoom en met inspraak van alle betrokken actoren een kwaliteitsbeleid uit te bouwen. Door de verkoop van snoep en frisdrank in scholen aan banden te leggen, wordt de ruimte voor scholen weer ingeperkt en geven we niet zoveel vertrouwen aan de scholen om ze zelf verantwoordelijkheid te laten opnemen. Ik ben er mij echter van bewust dat het geen evidentie is voor een school om een gezondheidsbevorderend schoolbeleid uit te bouwen.

De school staat echter niet alleen. Ook de ruimere omgeving en tal van actoren hebben hun invloed op het uitoefenen en implementeren van een dergelijk beleid. Ik stel vast dat verschillende schoolbesturen, in samenspraak en samenwerking met diverse participatiestructuren op school, hierover reeds zeer diverse lovenswaardige initiatieven namen. Mevrouw Dillen, in uw vraag merkt u zelf op dat bepaalde LOGO's het initiatief namen om bijvoorbeeld fruit onder de kinderen te verdelen. Op dit moment werken de meeste LOGO's met de CLB's samen inzake enkele Vlaamse gezondheidsdoelstellingen zoals onder meer het sensibiliseren over gezonde voeding. Het CLB speelt hierbij de rol van tussenpersoon tussen school en LOGO. De LOGO's ondersteunen dan weer de CLB's bij de implementatie van gezondheidsbevorderende acties in scholen.

Wat de geformuleerde voorstellen tot stimulerende initiatieven betreft, zoals het stimuleren om gezonde producten aan te bieden, het stimuleren van de jeugd om hen meer fruit te doen eten, het bezorgen van middelen aan scholen om waterfonteinnetjes te plaatsen en dergelijke, verwijs ik naar verschillende bestaande, zinvolle acties die initiatieven zijn van

Vandenbroucke

uit Volksgezondheid en gesteund worden door de Vlaamse overheid. Concreet denk ik onder meer aan 'Tutti frutti', een fruitproject waar dit jaar ongeveer 700 scholen aan deelnamen, een actie van de LOGO's in samenwerking met het Vlaams Instituut voor Gezondheidsbevordering. Voorts wil ik ook verwijzen naar de sensibiliserende rol van tijdschriften zoals Klasse of Maks.

Ik ben niet ongevoelig voor de vraag, maar het gaat om een voortdurende afweging. Op dit ogenblik hel ik over naar het respecteren van de autonomie. Dat betekent de scholen oproepen om daarover in de participatiestructuren met de ouders te dialogeren en afspraken te maken. Anderzijds beschikken we over heel wat flankerende instrumenten in het departement Onderwijs, zoals de genoemde tijdschriften. Die zijn er ook in het departement Welzijn om in een bepaalde richting sensibiliserend te werken.

Voorlopig wil ik het daarbij laten. Ik wil wel op de voet volgen wat hierover concreet gebeurt in de scholen en binnen de netten.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Vooraf wil ik opmerken dat ik niet heb gezegd dat de verkoop van frisdranken en snoep een handelspraktijk is die niet is toegelaten in de scholen, daar gaat de discussie niet over en het is niet de essentie.

U hebt terecht opgemerkt dat gezondheidsopvoeding een belangrijke opdracht van de school is en dat scholen en ouders daarin samen een belangrijke verantwoordelijkheid dragen en in dialoog met elkaar dienen te treden. Het probleem blijft dat de wijze waarop de scholen dit zullen doen tot de verantwoordelijkheid van de scholen behoort, en die zijn niet ongevoelig voor het financiële plaatje dat wordt gekoppeld aan de verkoop van de producten. De scholen zijn niet snel geneigd om maatregelen te nemen om de automaten uit de scholen te bannen.

Mijnheer de minister, ik raad u de lectuur aan van het debat ter zake in het Franse Parlement. Na heel rijp beraad werd daar beslist om de automaten in scholen bij wet te verbieden. Er is wel een verschil tussen het Franse onderwijsstelsel en het

onze, maar dat is niet essentieel in dit dossier. Dit dossier gaat immers over gezondheid en vormt een groeiend probleem, waarvoor u uiteraard niet als enige verantwoordelijk bent. Het onderwijs kan misschien een kleine bijdrage leveren aan een verbetering.

Ik meen te begrijpen dat u niet radicaal 'neen' zegt, maar de initiatieven afwacht die de scholen zelf zullen nemen. Ik hoop dat dit dossier over een jaar opnieuw aan bod kan komen in deze commissie zodat we dan kunnen evalueren wat de scholen ter zake doen, of dat voldoende is en of er maatregelen nodig zijn.

De voorzitter: Mevrouw Dillen, in het Gentse stedelijk onderwijs worden de scholen aangemoedigd gezonde voeding te promoten en ervoor te zorgen dat kinderen zo weinig mogelijk snoep en dergelijke gebruiken. De automaten zijn er echter nog niet verboden.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de slaagkansen van allochtonen in het hoger onderwijs

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Linter tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de slaagkansen van allochtonen in het hoger onderwijs.

Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, een aantal krantenberichten leerden ons de voorbije weken dat het slaagpercentage van de allochtone studenten aan universiteiten bijzonder laag ligt. Zowel aan de VUB als aan de Universiteit Antwerpen werd onderzoek gedaan naar de reden hiervan. Op basis van de resultaten van die onderzoeken willen die universiteiten een beleid voeren om meer allochtone studenten te laten slagen.

Van Linter

Op zich is dat een heel lovenswaardig initiatief, maar toch stel ik me een paar vragen bij enkele aangekondigde maatregelen. Volgens mevrouw Almaci, die een onderzoek uitvoerde aan de VUB, is het lage slaagpercentage vooral het gevolg van een ondoordachte schoolkeuze en van de manier van doceren.

Rectoren Van Dyck van de UA en Oosterlinck van de VUB gaven in een interview met Knack van 15 september jongsteden een andere visie. Zij stellen dat de grote fout bij het systeem ligt. Ik citeer: 'Iedereen wil het watervallensysteem in het secundair onderwijs weg, maar niemand heeft het lef om van in het begin via tests homogene groepen te maken. Hierdoor zakt het niveau van het onderwijs reeds van in het secundair onderwijs. Komt daarbij nog dat via het watervalstelsel leerlingen die het wat moeilijker hebben, via een andere weg dan het ASO ook aan de universiteit komen, maar dan wel met een lichtere bagage.' Dat is volgens de rectoren de verklaring voor de lagere slaagkansen aan de universiteit.

Mevrouw Cantillon, de vice-rector van de Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen, verklaart dat er dringend meer allochtonen naar de UA moeten komen en dat de instelling 'allochtoonvriendelijker' moet worden. In haar beleidsnota pleit ze onder meer voor programma's om de taalachterstand weg te werken.

Deelt u de mening van mevrouw Cantillon? Zijn er plannen om een dergelijk beleid vanuit de overheid te sturen en te stimuleren? Rijst er geen probleem bij de toekenning van diploma's in het secundair onderwijs? We stellen immers vast dat studenten met een taalachterstand zich inschrijven aan de universiteiten en een diploma van het Nederlandstalig secundair onderwijs bezitten. Bent u van mening dat het CLB in gebreke blijft op het vlak van de studiekeuze en -begeleiding, nu blijkt dat allochtone jongeren zich inschrijven aan de universiteit na een TSO- of zelfs BSO-richting te hebben gevolgd?

Ik had het reeds over de studie van mevrouw Almaci. Deze dame stelt dat de studiekeuze vaak ondoordacht gebeurt, waarbij de studenten zich baseren op de status van de studierichting en het feit dat ze er goed hun kost mee kunnen verdienen.

Ze vindt het erg belangrijk dat er vanuit het hoger onderwijs een taalremediëring komt. Ze legt ook een niet geringe verantwoordelijkheid bij de universiteiten zelf, die te westers zouden zijn.

Mijnheer de minister, treedt u de stelling bij dat onze universiteiten te westers zijn en bijgevolg hun uitstraling en taalgebruik moeten aanpassen aan de doelgroep?

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mevrouw de voorzitter, goed samenleven veronderstelt dat de onderwijs- en tewerkstellingskansen optimaal zijn voor alle jongeren, ongeacht hun achtergrond. Ik wil niet beweren dat enkel hoger onderwijs kansen biedt op goede tewerkstelling of op tewerkstelling tout court, maar wel dat aandacht voor de slaagkansen en doorstroming van allochtone jongeren naar het hoger onderwijs een belangrijk aandachtspunt is en moet blijven. Het is de verdienste van de studies om onze aandacht op het probleem te vestigen, een aantal voorstellen te doen en te zoeken en te peilen naar een aantal oorzaken.

Ik vraag me af of de verwijzing naar het in gebreke blijven van het CLB bij de studiekeuze en -begeleiding omdat ook allochtone jongeren die TSO en BSO hebben gevolgd, kiezen voor de universiteit, in de vraagstelling suggereert dat die jongeren iets te hoog grijpen. We moeten de zaak veel vroeger bekijken, al van in het kleuteronderwijs. Daaraan wordt in het regeerakkoord en wellicht ook in de beleidsnota aandacht besteed. Het is vooral een kwestie van een juiste oriëntatie bij de overstap van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs.

Moeten we niet meer met doelstellingen werken en kijken naar het aandeel van allochtone en autochtone jongeren in ASO, TSO en BSO? Worden alle jongeren op basis van hun talenten op de juiste manier georiënteerd? Ik pleit niet voor het laten zakken van de kwaliteit van het onderwijs, maar wel voor het doorverwijzen van jongeren met bepaalde talenten naar de juiste studierichting. Vervolgens moeten we onderzoeken wat de doorstroming is van allochtone en autochtone jongeren naar het hoger onderwijs en wat de verhouding tussen hen is. Ten slotte moeten we de slaagkansen onder de loep nemen.

Aan hogescholen worden reeds een aantal initiatieven genomen. Zo loopt aan de Antwerpse ho-

Berx

geschool Karel De Grote het initiatief Motief. Dat kwam mede tot stand door de allochtone studenten en zorgt ervoor dat de slaagkansen verhogen. De school slaagt erin om jongeren van bij het begin te begeleiden en op te vangen en aandacht te besteden aan de specifieke problemen waarmee allochtone jongeren kampen. Blijkbaar werkt een dergelijk initiatief.

Ik pleit er daarom voor om een en ander aan de onderwijsinstellingen over te laten om te onderzoeken hoe ze de slaagkansen kunnen bevorderen en om te werken via een aantal doelstellingen. Daardoor kunnen we blijven meten wat de slaagkansen zijn en wat de doorstroming is van allochtone jongeren naar het hoger onderwijs.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, de leden van deze commissie zullen het met me eens zijn dat het onderwijs in het algemeen en het hoger onderwijs in het bijzonder, voorop moeten lopen in het bieden van antwoorden op belangrijke maatschappelijke uitdagingen. Een van die grote uitdagingen is natuurlijk de diversiteit in onze samenleving. Louter aan de hand van demografische cijfers zal het aandeel studenten van allochtone herkomst in het hoger onderwijs in de komende jaren verder toenemen. Deze evolutie is positief, want ze bevordert de integratie en het burgerschap van deze bevolkingsgroepen en ze kan de toenemende behoefte van de kennissamenleving aan hogere opgeleiden helpen invullen.

Het is in het belang van de toekomst van de kennissamenleving en van de integratie dat ook de leerlingen en studenten van allochtone origine goede mogelijkheden krijgen om hun talenten te ontwikkelen. Deze toename zal zich vooral voordoen in de grote steden Brussel, Antwerpen en Gent. In het Antwerpse basisonderwijs is 35 percent van de leerlingen van allochtone origine. Het is ook zo dat leerlingen van allochtone oorsprong tot nu toe vooral kiezen voor TSO en BSO in het secundair onderwijs. Dat zijn evenwel niet de richtingen die de leerlingen voorbereiden op een academische opleiding aan een universiteit.

Mevrouw Van Linter, in het licht van wat ik hiervoor zei, is het positief dat de leerlingen van al-

lochtone oorsprong na hun secundaire studies kiezen voor een hogere opleiding in het algemeen en voor een universitaire opleiding in het bijzonder. In die zin kan ik mij vinden in het aanknopingspunt waaruit vice-rector Cantillon vertrekt. Uit de onderzoeken waarnaar u verwijst, leid ik twee belangrijke oorzaken af voor de lage slaagkansen van de studenten van allochtone oorsprong in het hoger onderwijs. Ik merk daarbij wel op dat die onderzoeken nogal fragmentarisch van aard zijn.

De eerste oorzaak is dat de studenten van Magreijnse en Turkse oorsprong meer dan de autochtone studenten beschikken over een diploma van TSO of BSO. Ook de slaagkansen van een autochtone student met een diploma van TSO aan een universiteit is laag. De tweede oorzaak is een kloof tussen het praktisch taalgebruik van de aankomende allochtone studenten en het gebruik van meer abstracte en theoretische termen in het academisch onderwijs aan de universiteiten, wat mee wordt versterkt door de verwevenheid van het onderwijs met het onderzoek aan de universiteiten. Deze taalkloof is in beperktere mate ook bij de autochtone studenten uit kansarme milieus te onderkennen. Naarmate de studenten meer moeite hebben met de instructietaal, dalen hun slaagkansen.

Ik heb hier twee oorzaken aangehaald, maar de oorzaken van de geringe doorstroom van allochtone studenten zijn complex en de situatie van de allochtone studenten in het hoger onderwijs moet nader worden onderzocht en verkend.

Mevrouw Almaci pleit zeker niet voor het verlagen van het abstractieniveau, noch van het wetenschappelijk niveau van het universitair onderwijs. Zij heeft ook niet beweerd dat onze instellingen te westers zijn. Het krantenartikel was ongenueanceerd. De identiteit van de universiteiten staat hier niet ter discussie. Zij benadrukt dat het hier vooral gaat om een perceptie die volgens haar niet universeel door de gemiddelde allochtone student wordt gedeeld. Zij bepleit dat de open en neutraal-wetenschappelijke en academische kenmerken van de universiteiten beter in de verf worden gezet. Zij pleit ook voor het erkennen van het probleem en voor een remediëring ervan.

Er is vooral nood aan het overbruggen van de taalkloof in het eerste jaar van de universitaire opleiding. In het bijzonder zouden de docenten in het eerste jaar de abstracte en wetenschappelijk-theore-

Vandenbroucke

tische termen meer moeten vertalen in een gewone taal. Dit vergt wellicht de inzet van extra personeel voor studiebegeleiding. Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat jongeren uit sociaal-economisch minder goeie milieus, minder gebruik maken van de traditionele informatie- en advieskanalen. Na de keuze zouden deze jongeren zich ook minder identificeren met de gekozen studierichting en zich ook moeilijker integreren in de academische gemeenschap. Het vermoeden leeft dan ook dat allochtone studenten meer dan de gemiddelde student met deze problematiek worden geconfronteerd.

Uit een onderzoekje aan de VUB is ook gebleken dat de jongeren van allochtone origine vaak kiezen voor statusopleidingen met hoge maatschappelijke relevantie. Dit lijkt wat tegenstrijdig met het feit dat de leerlingen van allochtone afkomst in het secundair onderwijs dan veeleer kiezen voor richtingen met een gepercipieerde lagere status. De combinatie van een voorkeur voor opleidingen met een hoge status met een gebrekkige voorlichting maakt dat allochtone studenten lagere slaagkansen hebben. De gekozen opleidingen sluiten ook vaker minder aan bij hun talenten.

Mevrouw Almaci is bezig met een onderzoeksproject in het kader van het Onderwijskundig Praktijk- en Beleidsgericht Wetenschappelijk Onderzoek, OPBWO, waarin deze vermoedens met betrekking tot studiekeuze en het verloop in het eerste jaar in het hoger onderwijs nader worden onderzocht. De bedoeling van het onderzoek is een algemeen en diepgaand beeld te krijgen over de situatie van de allochtone student in het Vlaams hoger onderwijs. In het bijzonder zullen de factoren die het al dan niet slagen beïnvloeden, worden onderzocht. In het onderzoek zullen gegevens worden verzameld over de deelname en de studieloopbaan van allochtone jongeren en het sociaal-economisch profiel en de identiteitsontwikkeling van allochtone jongeren. Daarnaast zal ook onderzoek worden gedaan naar de studiekeuze en de studiekeuzemotivatie, het integratieproces, de risicofactoren ten aanzien van slagen of niet slagen en het profiel van slagen en mislukken in het hoger onderwijs. Op basis van de verzamelde gegevens zullen de hiervoor geformuleerde vermoedens worden getoetst.

Op basis van de bevindingen van dat onderzoek, waarvan we het einde verwachten in het begin

van 2006, moeten zowel de overheid als de onderwijsinstellingen beleidsmaatregelen nemen om de slaagpercentages van allochtone studenten in het hoger onderwijs te verhogen. Er zijn reeds 'good practices' aan onze Vlaamse instellingen, zoals het project Schoolbrug aan de Hogeschool Antwerpen.

In mijn toespraak bij de opening van het academisch jaar aan de Universiteit Gent heb ik ook een paragraaf gewijd aan de ondermaatse doorstroom van allochtone studenten naar het hoger onderwijs. Daarin heb ik de universiteiten en de hogescholen opgeroepen om voor de hiervoor geschetste problemen specifieke inspanningen te doen. Zoals ik al heb aangegeven, hebben de instellingen een aantal sleutels tot oplossing in eigen handen. Ik hoop dat ze die zullen hanteren.

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt dat u begin 2006 concrete doelstellingen verwacht. U opteert voor een grotere doorstroom van allochtonen naar de universiteiten. Ik kan u daarin bijtreden. Zoals mevrouw Berx al zei, kan het probleem dat te veel allochtone en zelfs autochtone kansarmen doormoeten naar het universitair onderwijs zonder te beschikken over een geschikte basis, vroeger worden aangepakt. Dit kan gebeuren voor of in het begin van de humaniora of de ASO-opleiding.

Wat de taalachterstand betreft, geldt hetzelfde. Het is niet tijdens het eerste jaar van de universiteit dat die achterstand moet worden weggewerkt. Als iemand in pakweg Oxford of Cambridge gaat studeren, ga ik ervan uit dat de student genoeg Engels kent om te volgen. Ik hoop dat er via uw beleid sneller kan worden gefilterd en vroeger georiënteerd naar een voorbereiding op universitaire studies. De taal moet verworven zijn. De kwaliteit van de studies mag zeker niet dalen omdat er op dat moment nog aan taalremediëring moet worden gedaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over ontwikkelingen in het hoger onderwijs in Limburg

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Tavernier tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over ontwikkelingen in het hoger onderwijs in Limburg.

De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de afgelopen jaren hebben we, tengevolge van het Bologna-decreet, enorme bewegingen vastgesteld in het hoger onderwijs in Vlaanderen en in heel Europa.

Vandaag zal ik het meer specifiek hebben over de situatie in Limburg. Naast de bachelor-masterherstructurering zijn er ook de associaties. Velen dachten dat die geografisch zouden worden gevormd om een krachtig onderwijsaanbod te verzekeren in de verschillende delen van Vlaanderen. In Limburg is er een associatie van het LUC met de Provinciale Hogeschool Limburg en de Autonome Hogeschool Limburg. Eén instelling voor het hoger onderwijs heeft gekozen voor een associatie met de KU Leuven.

Het is belangrijk dat de instellingen samenwerken in functie van hoger onderwijs van hogere kwalificatie voor de bevolking en voor het wetenschappelijk onderzoek. Dat geldt zeker als het de bedoeling is een provincie te ontwikkelen inzake de kennis-economie. Hogescholen en universiteiten geven, dankzij het wetenschappelijk onderzoek, de kans aan spin-offs om zich te ontwikkelen. Er ontstaan nieuwe ondernemingen en activiteiten. In een provincie zoals Limburg is dat toch belangrijk. Het is ook goed dat die ontwikkeling wordt ondersteund door de onderwijsinstellingen die daar aanwezig zijn.

Mijnheer de minister, er is dan ook enige commotie ontstaan toen bekend werd dat Leuven een wetenschapspark van ongeveer twintig hectaren wilde uitbouwen. Ook andere actoren zouden daarbij betrokken zijn, zoals de Limburgse reconversiematenschappij en de stad Genk. Het is verwonderlijk dat

de andere instellingen voor het hoger onderwijs van Limburg geen informatie hadden gekregen en er zeker niet bij betrokken waren. Bij een aantal van hen is dit in het verkeerde keelgat geschoten. Ik denk onder andere aan associatievoorzitter Willy Claes en de rector van het LUC. Beiden hebben het er in de openingstoespraak van het academiejaar over gehad, want ze zouden graag bij de zaak betrokken worden. Dat is ook logisch als wordt gezocht naar samenwerking en het gebruiken van de hogescholen als middel tot ontwikkeling van een bepaalde provincie of streek.

Mijnheer de minister, in hoeverre bent u op de hoogte van de plannen en in hoeverre hebt u zicht op de financiële middelen om dit opzet te realiseren? Vindt u het wenselijk dat de andere hogescholen – het LUC en de Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg – daarbij worden betrokken? Als er wordt samengewerkt, kan immers een win-win-situatie ontstaan. Nu dreigen we terecht te komen in een conflictueuze en concurrentiële toestand. Uiteindelijk zou dit initiatieven kunnen fnuiken in plaats van dat de hoe dan ook schaarse middelen optimaal worden aangewend voor wetenschappelijk onderzoek, voor spin-offs en voor technologische vernieuwing in Limburg.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij de vraag van de heer Tavernier. Bij het totstandkomen van de associatie in Limburg heeft rector Oosterlinck van de KU Leuven een grote belofte gedaan aan de provincie: hij zou extra initiatieven nemen inzake onderzoek. Ik weet niet of het wetenschapspark daarin past. Het LUC en de KU Leuven hebben immers een aantal samenwerkingsverbanden op het vlak van het onderzoek.

De hele zaak wordt vrij onduidelijk: enerzijds is er de associatie met de KU Leuven, die een wetenschapspark opricht, anderzijds is er het LUC en de KU Leuven, die een aantal andere samenwerkingsverbanden hebben afgesloten, ook op het vlak van onderzoek.

Mijnheer de minister, uit de verhouding tussen de overheidsfinanciering en de contractportefeuilles voor onderzoek blijkt dat de verhoudingen in Leuven en Gent veel positiever zijn dan in Limburg.

Peumans

De vraag rijst of er, door het plots oprichten van een wetenschapspark, meer duidelijkheid kan worden geschapen.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik begrijp de vraag van de heer Tavernier. Ik heb het daarnet al even gehad over de autonomie van de instellingen en de diverse organisaties.

Mijnheer Tavernier, eigenlijk peilt u naar intenties, naar mogelijke afspraken die de KU Leuven al dan niet met Limburg zou hebben afgesloten op het ogenblik dat een wenselijke, vrij regionaal gerichte associatie geen doorgang heeft gevonden. De heer Peumans heeft er terecht op gewezen dat er een niet-onbelangrijk samenwerkingsverband bestaat tussen de KU Leuven enerzijds en het LUC anderzijds. Daarnaast is er echter ook een niet-onbelangrijk samenwerkingsverband tussen bijvoorbeeld hogescholen van de ene en de andere associatie op het grondgebied van Limburg.

Ik blijf een groot voorstander van een maximale samenwerking in plaats van een versnippering, en van initiatieven, zowel op het vlak van hoger onderwijs als op dat van wetenschappelijk onderzoek, die al dan niet leiden tot spin-offs, tussen de verschillende onderwijs- en onderzoeksverstreckers in Limburg. De KU Leuven heeft hierover geen uitspraken gedaan. Het is enkel de voorzitter van de Katholieke Hogeschool Limburg die voor zijn beurt heeft gesproken. De opening van het academiejaar in zijn hogeschool gebeurde net voor de opening van de andere. Het is op dat moment heel leuk om belangwekkend nieuws te kunnen brengen.

Minister Vandenbroucke heeft laten nagaan wat de rol is van de andere genoemde actoren, namelijk de gemeente Genk enerzijds en de LRM anderzijds. Van die maatschappij is de Vlaamse Regering nog altijd voor de volle 100 percent aandeelhouder. Het zou me dan ook niet meer dan logisch lijken dat, als er op het terrein initiatieven worden ontwikkeld, de regering wordt geïnformeerd.

Er is onduidelijkheid gerezen over het feit of het om een wetenschapspark gaat. Concreet betekent

dit dat de KU Leuven x-aantal hectaren van het haar toegewezen quotum fysiek zou verplaatsen naar Limburg. Daar is helemaal geen duidelijkheid over. Ik ben een groot voorstander van een doorgedreven samenwerking tussen verschillende actoren die in Limburg het hoger onderwijs in het algemeen en het wetenschappelijk onderzoek in het bijzonder kunnen versterken en ondersteunen. Kleur, ideologie of wat dan ook, interesseren me pas in secundaire mate.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte leden, de kern van de vraag gaat minder over het hoger onderwijs in Limburg dan wel over het wetenschapspark dat de KU Leuven samen met de Katholieke Hogeschool Limburg zou willen uitbouwen in Genk-Waterschei. Dit project is nog in zijn ontwerpfasen. Er moet nog een BPA goedgekeurd worden voor de ontwikkeling van de site. De procedure hiervoor loopt. De site is eigendom van de Limburgse Reconvertiemaatschappij. De Raad van Bestuur heeft recent beslist dat elke universiteit die wil meewerken aan de ontwikkeling van het wetenschapspark, welkom is. Er zijn contacten tussen de LRM en het LUC.

Wat de participatie van de universiteiten betreft, zitten we nog in de fase van de intenties. Er zijn nog geen contracten afgesloten. De subsidiëring van wetenschapsparken is geregeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 5 september 2003 houdende subsidiëring van bedrijventerreinen, wetenschapsparken en bedrijfsgebouwen. Aan de KU Leuven is een contingent van 100 hectare als wetenschapspark toegewezen en aan het LUC een contingent van 23 hectare. Beide instellingen hebben hun contingent nog niet uitgeput. De toepassing van dit besluit valt onder de bevoegdheid van minister Moerman.

Voor zover ik heb kunnen achterhalen, hebben de KU Leuven en de Katholieke Hogeschool Limburg nog geen vraag om subsidie bij de bevoegde administratie ingediend. Uiteraard kan ik de ambitie van het LUC onderschrijven om bij dit project betrokken te worden. Het LUC moet voldoende mogelijkheden krijgen om in Limburg de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek om te zetten in spin-off-activiteiten. Ik zal dan ook samen met mijn collega nagaan welke rol de Vlaamse overheid in dit dossier kan spelen.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is belangrijk om de gegevens te hebben over de stand van zaken. We moeten wel opletten, want het gaat om overheids-geld. Enerzijds zijn er de instellingen zelf, de hogescholen, de universiteiten, die initiatieven nemen, anderzijds is er de subsidiëring van wetenschaps-parken. De overheid heeft er alle belang bij dat wordt samengewerkt in plaats van dat de instellingen elkaar beconcurreren. Dat leidt tot verspilling van gelden. Het moet de bedoeling zijn te komen tot de ontwikkeling van een bepaalde streek, zodat de spin-offs zich maximaal op de tewerkstelling kunnen richten.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, ik hoop dat de belofte van rector Oosterlinck wordt gerealiseerd. Daarom ben ik hier, want ik maak geen deel uit van deze commissie. Zijn toezegging stond zwart op wit in de krant met een grote foto erbij. Limburg heeft dit echt nodig.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de effecten van het GOK-decreet op de ondersteuning voor concentratiescholen

Vraag om uitleg van de heer Steven Vanackere tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over enkele problemen bij de toepassing van het huidige inschrijvingsbeleid van de scholen van het Nederlandstalig onderwijs

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Berx tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de effecten van het GOK-decreet op de ondersteuning voor concentratiescholen met daaraan toegevoegd de vraag om uitleg van de heer Vanackere tot minister Vandenbroucke, over

enkele problemen bij de toepassing van het huidige inschrijvingsbeleid van de scholen van het Nederlandstalig onderwijs.

Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, het ondersteuningsbeleid van het GOK-decreet voorziet in een aantal gelijkemansindicatoren, op basis waarvan de punten worden berekend waarmee scholen extra 'uren leraar' toegewezen krijgen. Er gelden daarbij verschillende indicatoren voor enerzijds het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs, en anderzijds voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs.

In het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs wordt schoolachterstand niet gebruikt als gelijkemansindicator. Dit is wel zo vanaf de tweede graad, op basis van leeftijd. Door leeftijd als basis te nemen voor schoolachterstand wordt de echte schoolachterstand van de leerlingen die na het 5e of zelfs 4e leerjaar van het basisonderwijs overgaan naar 1B of naar de 2e graad BSO, niet in aanmerking genomen.

De indicatoren die kansarmoede meten en gebruikt worden voor het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs worden niet meer gebruikt vanaf de tweede graad, hoewel de thuissituatie van de leerlingen vaak helemaal niet veranderd is.

Sommige concentratiescholen krijgen hierdoor minder ondersteuning toegewezen dan voor de invoering van het GOK-decreet. Dat is wellicht niet de bedoeling geweest, of misschien wel. Ik vraag me af wat de bedoeling geweest kan zijn. Binnen het OVB, het onderwijsvoorrangsbeleid, kreeg een school extra ondersteuning per doelgroepleerling. Met de huidige criteria komt een doelgroepleerling in een typische concentratieschool in de eerste graad gemiddeld overeen met één punt binnen het GOK, maar één punt vertegenwoordigt op dit ogenblik minder ondersteuning dan voorheen. De verhogingscoëfficiënt van 1,5 voor scholen met meer dan 80 percent leerlingen die aan één of meer gelijkemansindicator beantwoorden, kan dit verlies slechts gedeeltelijk goedmaken. In de tweede en derde graad ondervinden concentratiescholen dat de ondersteuning werd afgebouwd.

Berx

Het decreet voorziet in een evaluatie tegen ten laatste 1 september 2006. Een aantal elementen uit het GOK-decreet werden reeds aan een voorlopige evaluatie onderworpen. Wordt er ook een globale evaluatie van het decreet voorbereid? Wanneer zal deze starten? Acht u het wenselijk dat bij een evaluatie aandacht wordt geschonken aan het effect van het gebruik van de gelijkheidsindicatoren, met de verschillende indicatoren voor het basisonderwijs/eerste graad en voor de tweede/derde graad? Zal het effect van het puntensysteem op het ondersteuningsbeleid voor de multiculturele en concentratiescholen worden nagegaan?

De secundaire multiculturele scholen vreesden door het inschrijvingsrecht steeds meer concentratiescholen te worden. Wilt u nagaan of die vrees terecht is gebleken? Welke maatregelen wilt u nemen om het verlies van de concentratiescholen goed te maken? Het is niet mijn bedoeling om hier te pleiten voor steeds meer middelen. Ik besef goed genoeg dat dit binnen de huidige constraints niet mogelijk is. Ik vraag me enkel af of we niet moeten herverdelen: de middelen moeten gaan naar de scholen met de grootste nood.

De voorzitter: De heer Vanackere heeft het woord.

De heer Steven Vanackere: Mevrouw de voorzitter, mijn vraag handelt over het principieel inschrijvingsrecht voor elke leerling in de school van zijn keuze. Twee uitzonderingen doorbreken dat principe in lichte mate. Ten eerste wordt een regeling getroffen opdat broertjes en zusjes met grotere zekerheid in dezelfde school terecht zouden kunnen. Ten tweede genieten Nederlandstaligen in Brussel een bepaalde voorrang.

Ik wil niet vooruitlopen op de evaluatie van het GOK-decreet, die in het regeerakkoord wordt aangekondigd, maar wel de aandacht vestigen op een aantal disfuncties. Vandaag genieten kinderen een voorrang tot inschrijving in scholen waar een broer of zus reeds school loopt. Dat is echter moeilijk in scholen met een aparte directie per onderwijsniveau. Er bestaan scholen met drie verschillende directies: één voor het kleuteronderwijs, één voor het basisonderwijs en één voor het secundair onderwijs. Hier geldt geen bevoorrechte toegang voor kinderen met broers of zussen in dezelfde

school maar in een ander onderwijsniveau. Als het oudere broertje bijvoorbeeld schoolloopt in het lager onderwijs, kan het jongere zusje geen voorrang genieten bij de inschrijving in het kleuteronderwijs van diezelfde school.

Het decreet definieert de school als een pedagogisch geheel, waar onderwijs georganiseerd wordt en dat onder de leiding staat van één directeur. Hierdoor kampen sommige gezinnen met de praktische problemen die gepaard gaan met de inschrijving van hun kinderen in verschillende scholen, terwijl dit moeilijk kan worden gezien als de bedoeling van de decreetgever.

Er is nog een tweede probleem dat geen oplossing krijgt in de huidige bepalingen van het decreet. Kinderen die basisonderwijs volgden in een bepaalde school, krijgen namelijk geen voorrang als ze in dezelfde school het secundair onderwijs willen volgen. Dit ligt in het verlengde van het vorige.

Ten slotte bestaat er een probleem specifiek voor de Brusselse situatie. Er blijken namelijk interpretatieproblemen te bestaan met betrekking tot de regeling inzake doorverwijzing, de zogenaamde regeling-Verstegen. Artikel 3, punt 4, paragraaf 2 van het decreet geeft Nederlandstalige kinderen in Brussel gedurende een bepaalde periode voorrang bij het inschrijven. Binnen het LOP Brussel is afgesproken om de inschrijvingsperiodes te laten samenvallen. De in paragraaf 2 beschreven regeling zou van kracht zijn tot 31 januari, en daarna zou de gewone regeling van het GOK-decreet van kracht zijn. Ik heb begrepen dat binnen de administratie de mening wordt verdedigd dat, indien een school opteert voor de regeling van paragraaf 2, ze ook afziet van de gewone GOK-regeling inzake doorverwijzing. Deze stelling klopt niet. Het is wenselijk dat u daarover uitsluitsel geeft.

Stemt u ermee in dat de voorrangregeling voor broertjes en zusjes zou moeten gelden voor het volledige onderwijsaanbod dat eenzelfde school aanbiedt, ook als zij aparte directies heeft? Bent u desgevallend bereid om werk te maken van een aanpassing van de gehanteerde termen, zodat de aangehaalde problemen zich niet langer voordoen?

Bent u bereid om de voorrang tot inschrijving vast te leggen voor kinderen die het basis- en het secundair

Vanackere

dair onderwijs in dezelfde school wensen te volgen? Kunt u met andere woorden de garantie bieden dat een leerling basis- en secundair onderwijs kan volgen in dezelfde school? Zult u initiatieven nemen om dit te regelen? Kunt u uitsluitel geven over de doorverwijzingsregeling in Brussel? Gaat u akkoord met de analyse dat een school die heeft geopteerd voor de regeling-Verstegen, meteen ook afziet van de gewone GOK-regeling?

Ik wil tot slot nog een oproep doen. Ik hoop dat u met bovengenoemde problemen ook rekening zult houden bij de opmaak van het in het Vlaams regeerakkoord aangekondigde Brusseldecreeet, waarin zowel alle maatregelen uit het verleden in verband met het Nederlandstalig onderwijs in Brussel als een aantal nieuwe maatregelen zullen worden gegroepeerd. Kunt u een indicatie geven over het tijdspad van dit belangrijke ontwerp van Brusseldecreeet?

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik sluit me aan bij de vraagstellers. De regeling voor kinderen uit eenzelfde gezin en voor Nederlandstaligen in Brussel betekent een grote vooruitgang, maar de vragen van de heer Vanackere bewijzen de tekortkomingen. Ik reken op een spoedige evaluatie – en waar nodig bijsturing – van het decreet.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Ik heb het er moeilijk mee dat u via het GOK-decreet een uniforme regeling probeert op te dringen om de kansenongelijkheid te ondervangen. We moeten hier niet proberen elkaar vliegen af te vangen, want we zijn allemaal gevoelig voor dit thema. De meningsverschillen gaan over de methode en over het vertrouwen in de directies en de inrichtende machten om terzake een adequaat beleid te voeren.

Ik blijf pleitbezorger van alternatieve mogelijkheden voor de inrichtende machten en directies. Zij moeten hun doelstellingen en engagementen in alle vrijheid kunnen nastreven en aangaan. De regel overall op een homogene manier toepassen, zorgt voor problemen op het terrein.

Over het non-discriminatiepact werd 10 jaar lang gediscussieerd. Als gevolg daarvan werden veel directies en inrichtende machten gevoelig voor

hun maatschappelijke opdracht. De evolutie was enorm, en ik betreur dat die dynamiek werd afgebroken. De regelgeving is te strikt en vaak contra-productief, en leidt tot fricties. Ik ben een believer op het vlak van de vrijheid van onderwijs.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Ik sluit me aan bij de vraagstellers. We moeten de concrete knelpunten aanpakken.

Ik kan me natuurlijk niet aansluiten bij het pleidooi van de heer Martens. We hebben uren en dagen gediscussieerd. Een divers beleid is natuurlijk mogelijk na overleg in het LOP. U wilt een stap verder gaan dan uw fractiegenoten, mijnheer Martens. U wilt elke instelling de vrijheid geven om al dan niet een gelijkheidsbeleid te ontwikkelen. Op dat punt verschillen wij van mening, maar dat mag.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik zal de twee vragen om uitleg afzonderlijk en na elkaar beantwoorden.

Alvorens te antwoorden op de gestelde vragen, wil ik nog even ingaan op de indicatoren die worden gehanteerd voor de toekenning van extra lestijden/uren binnen het GOK-ondersteuningsbeleid. Mevrouw Berx pleit voor het hanteren van 'schoolachterstand' als gelijkheidsindicator op het niveau basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs. In de eerste discussies over een GOK-beleid is dit overwogen. Uiteindelijk werd dit idee op de genoemde niveaus niet gehanteerd omwille van de sterk curatieve, remediërende invalshoek. Leerlingen met schoolachterstand werden opgespoord, en dan werd iets ondernomen voor de school waar zij les volgen. Men vond dat eigenlijk te curatief en koos voor een veeleer preventieve aanpak waarbij de populatie van de school als such het uitgangspunt vormt. Er bleek een sterke samenhang te bestaan tussen schoolachterstand enerzijds en de vandaag gehanteerde gelijkheidsindicatoren zoals het opleidingsniveau van de moeder anderzijds. Naast de principiële argumenten waren er dus ook enkele van praktische aard om voor deze meer indirecte indicatoren te kiezen. Voor de tweede en

Vandenbroucke

derde graad van het secundair onderwijs greep men terug naar de indicatoren die voorheen werden gehanteerd in het project 'Secundaire scholen met bijzondere noden'.

Mevrouw Berx wijst ook op verschuivingen die zich hebben voorgedaan. Door de integratie van de bestaande projecten in één geïntegreerd gelijkonderwijskansenbeleid was het noodzakelijk een andere set van indicatoren te hanteren. Dit heeft inderdaad voor sommige scholen gevolgen gehad. Om die wijzigingen op te vangen zijn tijdelijke overgangsmaatregelen uitgewerkt. Ik wil in dat verband duidelijk benadrukken dat het begrip 'concentratieschool' zoals het werd gehanteerd in het onderwijsvoorrrangsbeleid nu niet meer dezelfde lading dekt. Destijds waren de indicatoren sterk etnisch ingekleurd. In het GOK is deze piste verlaten en wordt etniciteit op zich niet automatisch als een probleem opgevat. Er was immers gebleken dat kansarmoede een sterkere bepalende factor was, zowel voor allochtonen als autochtonen. Ik kom daar nog op terug.

Mevrouw Berx stelde een vraag over de evaluatie. Momenteel zijn een aantal evaluaties nog bezig, zoals het evaluatieonderzoek dat werd uitgevoerd door de Universiteit van Antwerpen en de KUL over het zelfevaluerend en beleidsvoerend vermogen van scholen en het ondersteunend aanbod in het kader van de implementatie van het GOK-ondersteuningsbeleid, volgens het derde onderdeel van het GOK-decreet. Daarnaast gebeurt momenteel ook de evaluatie door de onderwijsinspectie, wat belangrijke gegevens zal opleveren over de wijze waarop scholen een schooleigen gelijkonderwijskansenbeleid vorm geven.

Tijdens de afgelopen zittingsperiode heeft reeds een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. Dat gebeurde deels intern, deels met wetenschappelijke ondersteuning over de toepassing van het inschrijvingsrecht en de procedures van rechtsbescherming en over de werking van de lokale overlegplatforms. Het is de bedoeling de elementen uit deze verschillende bronnen samen te leggen om te bepalen welke aspecten in het kader van de decretaal bepaalde evaluatie tegen 1 september 2006 opvolging vergen. Ik zal echter reeds eerder nagaan of bepaalde wijzigingen in het gelijkonderwijskansenbeleid kunnen of moeten worden doorgevoerd tegen de start

van het schooljaar 2005-2006. De GOK-lestijden worden immers herverdeeld in september 2005, op basis van een hertelling in de scholen aan de hand van de indicatoren en op basis van de evaluatie van de inspectie. Daarom moet ook worden nagegaan aan welke condities de scholen de komende 3 jaar moeten voldoen om de GOK-ondersteuning te krijgen. Er moet verder worden nagegaan of ook de scholen voor buitengewoon onderwijs GOK-ondersteuning kunnen verkrijgen.

Het antwoord is misschien complex. Er is één belangrijk evaluatiemoment, dat tegen 1 september 2006 moet gebeuren. Dat is het meest fundamentele. Geleidelijk aan – en zelfs zeer binnenkort – zullen we beschikken over documenten, zoals de evaluatieverslagen van de Inspectie, om eventueel sneller sommige correcties door te voeren. Er zijn overigens nog openstaande vragen inzake het buitengewoon onderwijs, maar daar kunnen we dan op ingaan.

In de evaluatie kunnen alle aspecten aan bod komen. Toch wil ik er de nadruk op leggen dat de indicatoren die momenteel worden gehanteerd weloverwogen zijn, ook vanuit wetenschappelijke hoek worden onderschreven en decretaal zijn verankerd. Wijzigingen zullen ongetwijfeld verschuivingen van middelen met zich meebrengen. Het puntensysteem is een verdelingsmechanisme om het beschikbare budget toe te kennen zodat alle scholen die de instapdrempel van 10 percent halen, ook extra middelen krijgen. In het kader van het OVB-beleid moest bovendien het aanwendingsplan door een beoordelingscommissie worden goedgekeurd, wat voor extra planlast zorgde. We willen die methodiek steeds meer verlaten.

Wat de tweede vraag betreft, verwijs ik naar wat ik al zei over het begrip 'concentratieschool'. Hetzelfde geldt voor 'de multiculturele school'. Het enige waarover we nu uitspraken kunnen doen, is over de mate waarin een school meer of minder leerlingen heeft die voldoen aan een of meer gelijkkansindicatoren. Er kan dus wel iets worden gezegd over meer of minder 'concentratie', maar dan niet in de etnische betekenis van het woord. Op 1 februari 2005 zullen de scholen opnieuw een telling uitvoeren in functie van de toegekende GOK-uren. Op basis van de cijfergegevens zal een vergelijking mogelijk zijn met de situatie op 1 februari 2002. Er moet bij de analyse echter ook rekening worden gehouden met een wellicht betere, meer accurate opvraging en registratie vanwege de scholen.

Vandenbroucke

Voor de laatste vraag van mevrouw Berx verwijs ik naar wat ik reeds zei over het gebruik van andere indicatoren en de effecten die dat met zich meebrengt voor individuele scholen, en ook naar de andere betekenis van het begrip 'concentratieschool'. Het toekenningsmechanisme zorgt ervoor dat scholen die extra belast worden, in verhouding ook op extra middelen aanspraak kunnen maken. De basis hiervoor zijn de decretaal bepaalde gelijkheidsindicatoren. Het heeft mijns inziens weinig zin om voor het beoordelen van de effecten voor individuele scholen nog een begrippenkader te hanteren dat inmiddels niet meer wordt gebruikt.

Ik hoop op dit thema terug te kunnen komen bij de bespreking van mijn beleidsbrief. Die brief kan overigens worden gevoed met aspecten van tussentijdse evaluaties.

Wat de eerste vraag van de heer Vanackere betreft, geldt de voorrang voor broers en zussen inderdaad slechts binnen eenzelfde school en niet tussen scholen, ook al liggen ze op dezelfde campus of situeren ze zich in hetzelfde gebouw. Hij verwijst in dat verband naar het decretaal artikel dat het begrip 'school' definieert en dat in dit kader moet worden toegepast. Autonome kleuterscholen en autonome lagere scholen die op dezelfde locatie zijn gelegen, hebben de mogelijkheid om zich om te vormen tot basisschool. Sommige schoolbesturen blijven ervoor opteren om toch apart te blijven bestaan of zelfs om zichzelf omwille van een aantal voordelen op te splitsen. De niet-toepasbaarheid van de voorrangregeling voor broers en zussen tussen verschillende scholen is een nadeel dat met die keuze samenhangt. De voorrangregeling is een uitzondering op het principe van het gelijke recht op inschrijving en moet bijgevolg, omwille van de rechtszekerheid voor alle partijen, voldoende duidelijk worden afgebakend. Mijn departement pleit ervoor dat we blijven werken met de klassieke definitie van wat een school is. Uiteindelijk kiezen de actoren zelf, met volle kennis van zaken van de voor- en nadelen.

Wat de tweede vraag betreft, is eenzelfde principe van toepassing bij de overgang van een basisschool naar een secundaire school. Als het om twee verschillende scholen gaat, kan de voorrangregeling niet worden toegepast. Ik ga ervan uit dat ouders

zich goed zullen informeren en bij de start van de inschrijvingsperiode in de secundaire school hun kind tijdig zullen kunnen inschrijven. Voor de meeste gezinnen is het een realiteit dat de kinderen die secundair onderwijs volgen, dit elders doen dan waar de kinderen het basisonderwijs volgen. Die problemen lijken me niet onoverkomelijk. Ze zijn een onvoldoende reden om de voorrangregeling nog te compliceren met uitzonderingen als scholen op eenzelfde campus zijn gelegen.

Dan is er de derde vraag. Om een goede verhouding na te streven tussen leerlingen met het Nederlands als thuistaal en leerlingen die het Nederlands niet als thuistaal hebben, kunnen de scholen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf 1 september 2004 voor inschrijvingen voor het schooljaar 2005-2006 de doorverwijzingsregeling vervangen door een voorrangregeling voor leerlingen met het Nederlands als thuistaal. Deze voorrangregeling kunnen ze elk schooljaar hanteren, en wel vanaf 1 september tot en met 31 januari voorafgaand aan het schooljaar waarop de inschrijving betrekking heeft.

Vanaf 1 februari kan men niet langer voorrang verlenen voor kinderen met het Nederlands als thuistaal, in functie van het daaropvolgende schooljaar. In tegenstelling tot wat de vraagsteller suggereert of als een mogelijke interpretatie voorlegt, vervalt vanaf 1 februari de voorrangregeling en gebeurt vanaf dan het inschrijvingsrecht volgens de gewone principes van het decreet, met inbegrip van de doorverwijzingsmogelijkheid. Ik moet derhalve tegenspreken dat een school die opteert voor de nieuwe regeling die is ingevoerd bij artikel 3 van het decreet van 28 juni 2002, volledig zou zijn ontslagen van de gewone GOK-regeling. De vraagsteller nam trouwens zelf het woord 'tijdelijk' in de mond. Het gaat dus niet om een volledige opheffing.

Wat het Brusseldecreeet betreft, is de principiële optie genomen om alle bestaande en nieuwe maatregelen met betrekking tot het Nederlandstalig onderwijs in Brussel te bundelen. De concretisering van deze optie moet nog gebeuren. Ik wil op dit ogenblik niet vooruitlopen op de inhoud, noch op de timing. Terzake zal ik overleggen met de Vlaamse minister bevoegd voor Brusselse aangelegenheden en de Brusselse minister bevoegd voor het Nederlandstalig Onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Eerst en vooral wil ik een misverstand de wereld uithelpen. Ik pleit er niet voor om schoolachterstand te hanteren als criterium en indicator. Ik heb wel gesteld dat er een probleem is omdat men verschillende indicatoren gebruikt in de eerste graad van het basisonderwijs en het secundair onderwijs enerzijds en de tweede en derde graad anderzijds. In het eerste geval gebruikt men veeleer directe indicatoren, terwijl men in het tweede geval de schoolachterstand gebruikt. Ik pleit niet voor het gebruik voor een welbepaalde indicator, maar wel voor een onderzoek van de gevolgen van het feit dat men naargelang het niveau verschillende indicatoren gebruikt.

Ik begrijp heel goed dat men een nieuwe definitie van concentratiescholen hanteert waarbij men focust op kansarmoede en concentratie van kansarmoede, ten nadele van de etniciteit. We mogen de realiteit echter niet over het hoofd zien. Etniciteit is voor een aantal scholen wel degelijk nog een betekenisvol criterium en wordt ook als indicator gebruikt. Dat belang geldt zeker voor de grote steden. In Antwerpen heeft ongeveer 35 percent van de leerlingen een andere thuistaal dan het Nederlands, zo zei de minister zelf. De culturele en taalcontext is dus belangrijk. We moeten daar oog voor blijven hebben.

Nog een laatste punt: ik pleit er niet voor om alle planlast van de oudere decreten terug op te nemen. Ik ben overigens zeer tevreden dat men sneller rekening zal houden met tussentijdse evaluaties om desnoods het GOK-decreet bij te stellen.

De voorzitter: De heer Vanackere heeft het woord.

De heer Steven Vanackere: Ik dank de minister voor het feit dat hij klaarheid schept inzake de interpretatie. Ik heb ook begrip voor het feit dat hij zich inzake het Brusseldecreeet niet wil laten vastpinnen op een timing. De kwaliteit van dat decreet is belangrijker dan de snelheid waarmee het wordt aangenomen. Toch dring ik erop aan er niet te lang mee te wachten, want een aantal toepassingsproblemen vereisen dat er niet wordt getalmd.

Waar ik iets minder gelukkig mee ben, is zijn antwoord op de eerste en de tweede vraag. Rationeel

kan ik er wel inkomen. Zoals de fiscalisten het Brepols-principe hanteren, stelt hij dat wie een bepaalde juridische weg kiest daar maar alle gevolgen van moet dragen. Het probleem is wel dat de gevolgen in de eerste plaats worden gedragen door de ouders die zelf de keuze niet maken. Het is nu eenmaal zo dat als een onderwijsinstelling ervoor kiest om voor het kleuteronderwijs, het lager en het secundair onderwijs een aparte directie te organiseren, de ouders bij een beroep op de onderwijsdiensten soms worden geconfronteerd met een simpel njet als ze hun kind bij de overgang van het ene naar het andere niveau willen inschrijven in wat voor hen eigenlijk dezelfde school is. Er zijn in dat verband voorbeelden in Brussel te vinden.

In de onderwijssector moet men vertrekken van de keuzes die de onderwijsinstellingen maken, maar de uiteindelijke gebruikers, de kinderen en de ouders, hebben toch ook bepaalde rechtmatige verwachtingen. Als ouders ervoor kiezen om de kinderen in dezelfde school onderwijs te laten volgen, maar eenvoudig te horen krijgen dat ze geen voorrang krijgen omdat er verschillende directies in het geding zijn, dan is er een kortsluiting. De basishouding moet een beetje veranderen. We moeten in deze aangelegenheid vertrekken vanuit het perspectief en het standpunt van de gebruikers, en niet van die van de instelling.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: We gaan ervan uit, misschien ten onrechte, dat een instelling wel gevoelig is voor wat er leeft bij de ouders en de kinderen. Van een instelling die op dat probleem botst bij ouders en kinderen, kan je verwachten dat ze een welbewuste keuze maakt.

U hebt een handige vergelijking gemaakt met het Brepols-principe. Ik heb willen beklemtonen dat we duidelijkheid en coherentie nodig hebben in de reglementering. Daarom wijk ik daar niet graag van af.

Ik ben het eens met wat mevrouw Berx heeft gerepliceerd. Het is niet omdat we in het GOK-decreet een bepaalde logica in ons hoofd hebben, waarbij we een set van indicatoren gebruiken als thermometer, dat we bij een grondige evaluatie mogen weigeren dat er met een andere thermometer wordt gemeten. Ik ben er voorstander van om bij de eva-

Vandenbroucke

luatie ten gronde van het GOK-decreet te kijken naar de realiteit op het terrein.

We mogen ons niet opsluiten in een bepaald concept dat in ons hoofd zit, alhoewel dat concept goed is ondersteund door allerlei literatuur, met name het feit dat kansarmoede een doorslaggevend element is. Dat mag echter geen reden zijn om ons af te sluiten voor een andere thermometer waarmee we kunnen onderzoeken wat er op het terrein gebeurt. Ik hoop dat we hier in deze commissie nog zeer grondig over zullen discussiëren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het woon-werkverkeer van leerkrachten

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Tavernier tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het woon-werkverkeer van leerkrachten.

De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil het hebben over de problematiek van terugbetaling van de kosten voor verplaatsing naar het werk van leerkrachten met de fiets of het openbaar vervoer. Op een bepaald moment werd een reglementering ingevoerd waarbij als stimulans de kosten van deze verplaatsingsvormen zouden worden terugbetaald. Er is elk jaar echter in een te klein budget voorzien zodat achteraf aanpassingen moeten gebeuren. Leerkrachten wenden zich dan tot de directie om de vergoeding te krijgen. Ze krijgen een voorschot, in een aantal gevallen wordt de betaling ook uitgesteld, de scholen moeten wachten op terugbetaling, enzovoort.

Dat leidt terecht tot nogal wat wrevel. Er werden enkele lapmaatregelen genomen om de achterstallen weg te werken. Het is positief dat in extra

kredieten wordt voorzien, maar het is negatief dat men bij het opstellen van de begroting telkens opnieuw in een te gering bedrag voorziet.

Mijnheer de minister, pakt u het probleem fundamenteel aan? Wat gebeurt er om achterstallen weg te werken? De maatregel is in het belang van ons milieu en onze gezondheid. Hoe meer er wordt gefietst, hoe minder vervuiling er is, en hoe gezonder de leerkrachten zijn. Gezonde leerkrachten zijn goed voor gezonde scholen en gezonde leerlingen. Het is ook goed voor de financiën van de scholen als die niets moeten voorschieten, en het is goed voor de geestelijke gezondheid van de directies die dan geen gezaag krijgen van leerkrachten.

Daarnaast is er nog altijd een ongelijke behandeling in de terugbetaling voor vastbenoemden, tijdelijken en voor contractuelen. Dit geldt ook voor de fietsvergoedingen: de enen hebben er recht op en de anderen niet. We horen eveneens dat er bij het wegwerken van de achterstallen een onderscheid wordt gemaakt tussen de onderwijsniveaus. Het gebeurt bijvoorbeeld sneller in het basisonderwijs en het volwassenenonderwijs dan elders. Dit houdt ook weer een discriminatie in. Is dit een beleidslijn of een toeval?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Geachte leden, de zeer degelijke medewerkers van mijn departement hebben een zeer uitvoerig antwoord opgesteld. Ik heb in toenemende mate last van mijn stem, daarom zal ik u de tekst overhandigen en er de belangrijkste zaken uit voorlezen.

Het is ondertussen bekend dat het in 2003 en 2004 ingeschreven budget in de begroting onvoldoende was om de integrale kost voor het woon-werkverkeer 2003 in betaling te stellen. Daarom hebben we bij de recente begrotingsbesprekingen een aantal maatregelen getroffen.

Bij de tweede begrotingscontrole 2004 wordt het ingeschreven bedrag opgetrokken zodat de resterende schuldvorderingen 2003 in betaling kunnen worden gesteld.

In september 2004 werden de schuldvorderingen woon-werkverkeer voor het kalenderjaar 2003 reeds in betaling gesteld voor het basis- en het volwassenenonderwijs. U hebt goed gemerkt dat

Vandenbroucke

er inderdaad een prioriteit werd gegeven. Veel argumenten kunnen hiervoor niet worden bedacht, maar een ervan was dat het moment waarop we de beslissing namen, namelijk in september, we de tweede begrotingscontrole nog niet achter de rug hadden en we wel nog net genoeg kredieten hadden om het basis- en volwassenenonderwijs voort te helpen. Dat was dan al opgelost. We hebben dit gedaan voor het basisonderwijs omdat daar qua middelen dikwijls nijpende problemen ontstonden. Ook voor de uitgavenbegroting 2005 wordt in bijkomende bedragen voorzien om tegen eind 2005 de inrichtende machten en schoolbesturen volledig te vergoeden, zowel alle afrekeningen van de voorgaande jaren als de voorschotten voor 2005. Eind 2005 moeten we dus rond zijn op alle niveaus.

U hebt juist opgemerkt dat dit zou worden toegepast op de contractuele personeelsleden, betaald met de werkingsmiddelen, en op de personeelsleden van de Brusselse kinderdagverblijven. Bij nota van 20 november 2002 werd door de administratie aan toenmalig minister Vanderpoorten voorgesteld het toepassingsgebied van de omzendbrief van 22 december 2000 uit te breiden met deze in CAO 6 vermelde personeelscategorieën, maar dat is niet gebeurd. Dat had te maken met budgettaire overwegingen. Overigens moest de overheid daarvoor een bijkomende decretale rechtsgrond creëren en moest de Vlaamse Regering een besluit treffen.

We hebben bij de opmaak van de begroting 2005 en bij de begrotingscontrole 2004 prioriteit gegeven aan het oplossen van de achterstallen, maar de uitbreiding naar de contractuelen zal ik inbrengen bij de begrotingscontrole 2005. Het gaat eigenlijk over niet zoveel mensen. De grote meerderheid van de personeelsleden uit additionele personeelscategorieën die werden vermeld in CAO 6 en die nog niet zouden kunnen genieten van het terugbetaald woon-werkverkeer, precies door de uitvoering van andere bepalingen uit de CAO 5 en 6, zijn geregionaliseerd als statutaire personeelsleden. Ze vallen dus onder de decreten rechtspositie en kunnen derhalve genieten van terugbetaling van het woon-werkverkeer.

Hier is een hele uitleg over neergeschreven. De conclusie is dat de terugbetaling nog niet is geregeld voor een beperkt aantal contractuele personeelsleden die worden vermeld in CAO 6. Dit moet gere-

geld worden. Ik vind ook dat ik dit moet uitvoeren. Ik ben ondertussen opnieuw aan het praten met de vakbonden over een nieuwe CAO, en die vragen natuurlijk hoe het zit met de oude CAO's. Ik stel voor dat u de hele analyse doorneemt waarin u alle details kan terugvinden.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de minister, één zaak is me niet duidelijk. U sprak ook over de noodzaak van een bijkomende decretale rechtsgrond. Is die ondertussen geschapen?

Minister Frank Vandenbroucke: Dat moet nog geregeld worden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gevolgen van de hoge stookolieprijzen voor scholen

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Tavernier tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gevolgen van de hoge stookolieprijzen voor scholen.

De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik blijf nog even bij de financiële aspecten van het onderwijsbeleid, want die hebben soms een invloed op de werking van scholen en op de geestelijke gezondheid van directies en van al wie in een school werkt.

Net zoals andere instellingen en gezinnen worden ook scholen geconfronteerd met stijgende prijzen van stookolie en verwarming. In vergelijking met vorig jaar is er een prijsstijging van 30 tot 40 procent. Dat komt voor sommige scholen neer op enkele duizenden euro's indien ze nu stookolie moeten aankopen. Daarom worden er op verschillende niveaus acties ondernomen en fondsen opgericht, onder meer voor gezinnen.

Tavernier

In het verleden heeft de overheid een inspanning gedaan voor de scholen. De vraag is, aangezien de problematiek voor een aantal scholen ernstig is, of u van plan bent bepaalde inspanningen te doen en of er eventueel met de sector wordt gesproken over uitstel van betaling of overbruggingskredieten. Volgens mij moet dit worden bekeken. De koepelorganisaties en verenigingen dringen erop aan een initiatief te nemen. Een en ander hangt ook samen met de werkingsmiddelen die de scholen krijgen: als die aan de verwarming moeten worden besteed, zijn ze niet meer beschikbaar voor andere zaken.

Mijnheer de minister, wordt hier iets aan gedaan? Wordt ten gronde gezocht naar oplossingen op lange termijn? In schoolgebouwen zou men meer moeten letten op isolatie en zuinige verwarmingssystemen. Wordt bij investerings- en subsidiëringdossiers voor schoolgebouwen voldoende aandacht besteed aan isolatie en energiebesparende maatregelen?

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, dit is een fluctuerend verhaal. Vandaag is de prijs van de stookolie alweer 30 tot 40 percent gedaald ten opzichte van de prijs op het moment dat de vraag werd opgesteld. De heer Callens heeft dit zonet nog nagegaan.

Het stoort me bovendien dat alleen maar over stookolie wordt gesproken, terwijl de prijzen van gas en elektriciteit er zijn aan gekoppeld. Gas is uitgesloten uit het stookoliefonds, terwijl de prijzen indirect aan elkaar zijn gekoppeld.

Er zijn ook voorbeelden uit het verleden. In 2001 heeft de vorige minister eenmalig in een subsidie voorzien door middel van een bijkomende inspanning bij de werkingsmiddelen. Dat was een heel discutabel verhaal. Het heeft veel te maken met hoe scholen omgaan met verwarming en dergelijke. Op dat ogenblik was er een budgettaire ruimte, die er vandaag veel minder of zelfs niet is.

Ik sluit me volledig aan bij het laatste element dat de heer Tavernier aanhaalt, namelijk dat er veel meer aandacht moet zijn voor isolatie bij verbouwingen en nieuwbouw voor schoolinfrastructuur.

De heer Martens en ikzelf hebben eens een leuk debat gehad over de kwaliteit van de architectuur, in de ruime betekenis van het woord. De vorige minister is daar nooit op ingegaan. Misschien kunnen we die vraag opnieuw stellen aan de huidige beleidsverantwoordelijke.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte leden, een significant stijgende olieprijs houdt voor de scholen inderdaad een significant stijgende uitgavenpost in. Dit heeft een ernstige impact op wat ze kunnen doen met de werkingsmiddelen. Dat geldt zeker ook voor de basisscholen. Een en ander kan de scholen in een zeer moeilijke situatie brengen. Zoals de heer Van Baelen heeft gezegd, is de prijs nu duidelijk aan het dalen. We moeten de zaak wel blijven opvolgen, zodat we goed kunnen inschatten of de overheid moet optreden, rekening houdend met de budgettaire marges.

Mijnheer Tavernier, er is ook een precedent. Voormalig minister Vanderpoorten heeft destijds maatregelen getroffen. Momenteel voert mijn administratie geen gesprekken met de sector om uitstel van betaling te krijgen zonder intresten. In functie van de evolutie van de prijs zal ik het probleem wel voorleggen aan de Vlaamse Regering om na te gaan wat er moet gebeuren. Het probleem situeert zich echter niet alleen in het onderwijs: ook de rusthuizen en andere instellingen worden daarmee geconfronteerd. Mijnheer Tavernier, ik volg de zaak op. Ik heb me voorgenomen om binnen de Vlaamse Regering overleg te plegen.

Er kunnen inderdaad maatregelen tot energiebesparing worden genomen. Dergelijke maatregelen worden gecatalogeerd onder de zogenaamde geschiktmakingswerken. De subsidies daarvoor bestaan erin de functionaliteit en het rendement van de installaties en de uitrusting te verbeteren, alsook het comfort en de hygiëne van de lokalen. Het gaat bijvoorbeeld om maatregelen met het oog op de energiebesparing, water- en winddichting, akoestische isolatie, enzovoort. Voorbeelden van dergelijke geschiktmakingswerken zijn het vervangen van stookketels, werken aan de centrale verwarming, nieuwe of vernieuwde beglazing en isolatie. Subsidies voor geschiktmakingswerken kunnen worden verkregen via een gewone procedure of via een ver-

Vandenbroucke

korte procedure voor zover de werken de subsidiabele kostprijs van 125.000 euro, exclusief BTW, niet overschrijden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de vervangingspool en over het gebrek aan schoolverlaters in de vervangingspool

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Heeren tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de vervangingspool en over het gebrek aan schoolverlaters in de vervangingspool.

Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, heel wat leden van deze commissie hebben ervaring met de vervangingspool bij het begin van het schooljaar. De vervangingspool werd in 2000 in het leven geroepen om enerzijds scholen sneller een vervanger ter beschikking te stellen, maar anderzijds ook om startende leerkrachten de kans te geven om tijdens ten minste één schooljaar werkzekerheid te hebben en een eerste werkervaring te kunnen opdoen. De toenmalige minister wou ervoor zorgen dat mensen opnieuw zouden kiezen voor het onderwijs en niet zouden uitwijken naar andere sectoren.

Mijnheer de minister, ondertussen zijn we 4 jaar verder. U hebt zelf al een aantal uitspraken gedaan in de media over die pool. Ze kent een succes. Ik weet niet of er ondertussen al een evaluatie is gebeurd. Tegelijkertijd komen echter ook de eerste knelpunten naar boven. Mensen die al 3 jaar in de vervangingspool hebben gezeten en dit schooljaar niet, zijn verontwaardigd. Daarnaast krijgen pas afgestudeerde jonge leerkrachten geen kans meer op hun eerste werkervaring omdat zij geen bijkomende punten ontvangen om in die pool te worden opgenomen.

Bovendien wordt de pool per regio anders ingevuld. Het gaat immers over een matching van de vragen en de aanbodzijde. Het aanbod is echter meestal veel groter dan de vraag, en daarom komen alleen de leerkrachten met heel veel ervaring aan bod. De pool houdt op die manier het zogenaamde gebrek aan ervaring mee in stand. De schoolverlaters krijgen immers geen kans om een eerste werkervaring op te doen.

Als er in de toekomst nog minder schoolverlaters via de pool een instapmogelijkheid in het onderwijs krijgen, dan bestaat opnieuw het gevaar dat we veel mensen zullen verliezen die voor het onderwijs geboren zijn en echt talent hebben om voor een klas te staan.

Mijnheer de minister, bent u van oordeel dat schoolverlaters instapmogelijkheden moeten blijven krijgen via de vervangingspool? Zo ja, op welke manier denkt u dit te realiseren? Dit thema en uw visie erover zullen binnenkort wellicht aan bod komen tijdens de bespreking van de beleidsnota.

Wilt u de vervangingspool als instrument behouden, rekening houdend met de bestaande problemen? Op welke manier wenst u de vervangingspool verder in te zetten om vraag en aanbod van leerkrachten op elkaar af te stemmen? Hoe gaat u inspelen op de problemen die ik heb geschetst, en wat zult u doen aan de tekorten in bepaalde regio's en het overaanbod in andere? De voorbije weken overwegen veel mensen uit Limburg om de regio Brussel aan te duiden omdat ze echt aan de slag willen. Sommige mensen onderschatten het werken in een ankerschool in Brussel. Dagelijks de afstand tussen Limburg en Brussel afleggen is evenmin evident.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Heeren, bij de oprichting van de vervangingspool was het een van de doelstellingen om werk en financiële zekerheid te bieden aan jonge, beginnende leerkrachten. Na een eerste jaar werking werd de pool bijgestuurd om een aantal kinderziekten weg te werken. Dat is niet meer dan normaal.

Zowel bij de oprichting van de vervangingspool als bij de bijsturing ervan werd geprobeerd rekening

Vandenbroucke

te houden met de belangen van jonge leerkrachten die ervaring willen opdoen en met die van ervaren leerkrachten die hun ervaring graag gewaardeerd wilden zien. Tot en met het schooljaar 2003-2004 was leeftijd een van de selectiecriteria voor opname in de pool. Indien kandidaten een gelijke score hadden op het vlak van bekwaamheidsbewijs en inzetbaarheid, werd gekeken naar de leeftijd, waardoor oudere leerkrachten voorrang kregen op jongere collega's.

Bij de start van het huidige schooljaar 2004-2005 werd het puntensysteem dat wordt gehanteerd om kandidaten te selecteren, lichtjes aangepast. In plaats van het selectie criterium 'leeftijd' werd het selectie criterium 'aantal dagen waarop men een korte reglementaire vervanging had gedaan in de pool', ingevoerd bij een gelijke puntenscore op het vlak van bekwaamheidsbewijs en inzetbaarheid.

Deze aanpassing werd om meerdere redenen ingevoerd door de begeleidingscommissie van de vervangingspool waarin zowel de inrichtende machten als de vakbonden vertegenwoordigd zijn. Ik geef u de drie essentiële redenen daarvoor. Leeftijd was een discriminerend criterium: oudere kandidaat-poolleden hadden voorrang op jongere. Op basis van de antidiscriminatie wet van 25 februari 2003 is directe discriminatie op basis van leeftijd verboden bij de voorwaarden tot toegang tot arbeid in loondienst, tot onbetaalde arbeid of als zelfstandige, met inbegrip van de selectie- en aanstellingscriteria, ongeacht de activiteit en op alle niveaus van de beroepshiërarchie, met inbegrip van de bevorderingskansen, alsook de werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden, met inbegrip van ontslag en bezoldiging, zowel in de privé-sector als in de overheidssector.

De invoering van het aantal vervangingsdagen als selectie criterium heeft tot doel scholen te stimuleren kandidaten optimaler in te zetten. De poolleden worden er op die manier toe aangezet meer vervangingen te doen. Met deze maatregel beoogde de begeleidingscommissie het inzettingspercentage van de poolleden te verhogen.

Het nieuwe criterium houdt rekening met de verzuiming van leerkrachten die al ervaring hadden in de pool, dat die ervaring zou worden gewaardeerd. Deze groep verhoogt immers op deze manier zijn

kans om opnieuw te worden geselecteerd voor de pool. Door de wijziging van dit selectie criterium is er niet langer een discriminatie van jongere kandidaten ten opzichte van oudere. Wel is het zo dat bij een gelijke puntenscore op het vlak van bekwaamheidsbewijs en inzetbaarheid, kandidaten die al poolervaring hebben opgedaan, voorrang hebben op degenen die geen enkele ervaring hebben.

Dit systeem blijkt vooral oudere leerkrachten op de heupen te werken. Ze klagen erover dat ze niet aan hun punten komen. Het is een niet optimaal oplosbaar probleem. Toch denk ik dat destijds de juiste keuze werd gemaakt.

De pool werd opgericht in een periode waarin er een groot lerarentekort was. Intussen is de arbeidsmarkt echter veranderd en zijn de grootste tekorten opgelost. Tegelijkertijd kent de pool een stijgend succes, waardoor jonge, onervaren kandidaten inderdaad minder kans maken om te worden geselecteerd. Het aantal kandidaten overstijgt immers ruimschoots het aantal beschikbare plaatsen in de pool.

Ik ben me bewust van de problemen die u opsomt. Zoals u wellicht weet, is de vervangingspool aan een grondige herziening toe. Op basis van de evaluatie van mijn administratie werd de vervangingspool na de selectie van oktober voor het huidige schooljaar bevroren. De invullingsgraad ligt hoger dan vorig jaar en bedraagt ruim 89 procent. De maatregel om te bevroren heeft over het algemeen dus niet tot een slechtere situatie dan vorig jaar geleid.

Samen met de vakbonden en inrichtende machten worden de gesprekken gestart voor een optimalisatie van de vervangingspool tegen volgend schooljaar. Ik wil met deze groepen onderzoeken hoe de pool verder zal functioneren, of hij verder zal worden gebruikt als instapmogelijkheid voor schoolverlaters en hoe hij zal inspelen op tekorten in bepaalde regio's en bepaalde knelpuntvakken.

Intuïtief denk ik vandaag dat we moeten gaan voor meer selectiviteit in het mechanisme. We kunnen het niet in zijn algemeenheid in stand houden. Hierover werd echter nog geen beslissing genomen.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord en ik kijk uit naar de resultaten van de bespreking. Ik hoop dat u, indien de pool behouden blijft, oog zult blijven hebben voor de schoolverlaters. Het moet immers de bedoeling zijn jonge mensen te blijven motiveren voor het onderwijs. Net de mensen die vandaag heel erg ontgoocheld zijn omdat ze niet in de pool zitten, hebben we nodig in het onderwijs. Het zou een gemiste kans zijn om ons niet tot hen te richten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 17.37 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP: Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN: Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

